National Library 55253
Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
National Library Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number
NEWSPAPER SECTION DES PÉRIODIQUES

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 57 (2789) XXX aastakäik | Teisipäeval, 18. augustil 1981 — Tuesday, August 18, 1981 | Üksiknumbri hind 50 senti

Kampaania pahempoolsete vastu

Iraanis hukati 54 ja arreteeriti 200 isikut

TEHERAN — Ajatollah Khomeini valitsus on jõudnud viimasel ajal ilmselt veendumusele, et ta suuremaks vaenlaseks ei ole monarhistid ja shahhi pooldajad nagu seda seni sageli on väidetud vaid hoopis pahempoolsed elemendid, kes kuuluvad mitmesugustesse põranda all organiseeritud gruppidesse, kelledest tugevam on marksistlik-rahvuslik Mujahedeen-e-Khalq liikumine. Nädalavahtusel hukati 54 nende gruppide liiget kuna üle 200 isiku arreteeriti.

Khomeini ja tema kaaslased on niivõrd hirmul kontrrevolutsiooni eest, et nad on hukanud pärast võimult kõrvaldatud presidendi Bani-Sadri põgenemist 400 isikut. Pariisi põgenenud Bani-Sadr kinnitas ajakirjanikele,

et praegune rezhiim Iraanis tuleb kõiki vahendeid kasutamisele võttes kõrvaldada, kuna see on hävitanud Iraanis toimunud revolutsiooni tähtsama eesmärgi — vabaduse.

Lääne-Iraanis asuvas Sanandaj linnas mõrvati tänaval üks islami vaimulik ja tema 18-aastane poeg, kellede surmas valitsusvõimud süüdistavad „ameerika palgalisi mõrvareid." Kui samal ajal

on Iraani uus president Rajai oma kõnedes hakanud ägedalt atakeerima Mujahedeen-e-Khalq liikumist, süüdistades organisatsiooni „brutaalses terrorismis".

Killamängudel olid üheks esinejaiks „Ritmika" võimlejad, kes esitasid oma mitmekülgsest tegevusest erirutiine. Pildil grupp nooremaid valmis esinemiseks, nende kohal embleemi kõrval juhid Siina Kasekamp (vasakul) ja Anneli Riga. Foto: Vaba Eestlane

Berliini häbivalli ehitamisest 20 aastat

BERLIIN — 13. augustil möödus 20 aastat kurikuulsa Berliini valli ehitamisest, millega kommunistid jagasid Ida- ja Lääne-Berliini hermeetiliselt kaheks. Häbivalli „juubelit" tähistati Lääne-Berliinis demonstratsioonidega ja meeleavaldustega. Ida-Saksamaa võimud ehitasid valli selleks, et takistada Ida-Saksamaa elanike põgenemist Lääne-Berliini ja vabadusesse. Kuni valli ehitamiseni on Ida-Saksamaalt läände põgenenud 3 miljonit inimest ning Ida-Saksamaad ähvardas elujõulise elanikkonna kriis ja majanduslik kokkuvarisemine. Põgenemise katsetel üle valli on 20 aasta jooksul Ida-Saksamaa piirivalvurite ja politseinike poolt mõrvatud 71 inimest.

Kriitika keskvalitsusele

Kanada provintside peaministrite konverents Victorias

VICTORIA — Kanada provintside peaministrite vahelisel konverentsil Victorias, Briti Kolumbias, esitati Ottawa keskvalitsusele ja Alberta provintsivalitsusele nõudmine kanada õli hinna kiireks kindlaks määramiseks, kuna praegune ebamäärane olukord kahjustab tunduvalt Kanada majandust ja rahvusvahelist prestiizhi. Peaministrite kommünikees nõutakse õiglast kokkulepet, mis tiivustab investeeringute tegemist, tõstab dollari väärtust ning alandab intressimäärasid.

Peaministrid kritiseerisid teravalt föderaalvalitsuse majanduspoliitikat ja tõid esile need tegurid, mis on tekitanud praeguse kriisiolukorra.

Nende teguritena mainitakse kokkuleppe puudumist energiahindade määramisel, riiklikku energiaprogrammi, mis hirmutab eemale välismaised investeeringud, suurt föderaalvalitsuse defitsiiti ja föderaalvalitsuse negatiivset hoiakut investeeringute suhtes.

Ontario peaminister Davis asus konverentsil oma endisel seisukohal, et Kanada õli hinda võib tõsta ainult 75 protsendile maailmaturu hinnast. Peaministrite seisukohad majanduslike probleemidele lahenduste leidmisel olid erinevad ja üksteisest lahkuminevad,

mille tulemusena kommünikeedes avaldatud seisukohad jäid üldsõnalisteks ja ebamäärasteks.

Brezhnev andis Poola parteile armuaega

N. Liit lubab anda Poola juhtkonnale moraalset toetust ja majanduslikku abi

VARSSAVI — Poola kommunistliku partei ja valitsuse juhid Stanislaw Kania ja kindral Jaruzelski sõitsid möödunud nädala lõpul ootamatult Krimmi, kus neil olid pikemad nõupidamised seal puhkusel viibiva N. Liidu partei peasekretäri ja presidendi Leonid Brezhneviga. Pärast nõupidamist välja antud kommünikeest võib järeldada, et N. Liit andis Poolale ajapikendust oma sisepoliitiliste probleemide lahendamiseks ja majanduselu organiseerimiseks.

Lääneriikide doplomaadid Moskvas mainivad, et Brezhnevi-Kania kohtumise järele välja antud kommünikee järele otsustades on venelased jäänud Poola sündmuste arengu suhtes äraootavale seisukohale,

andes samal ajal sealsele kommunistlikule parteile ja valitsusele moraalset toetust ja majanduslikku abi praegusest kriisist üle saamiseks.

Kommünikee pehme toon on teataval määral vastuolus N. Liidu ajalehtedes viimasel ajal avaldatud artiklitega, milledes on kritiseeritud ametiühingu Solidaarsuse juhte ja Poola juhtkonda.

Nädalavahetusel levis Varssavis suure üllatusena teade, et esmaspäevaks planeeritud suuremad demonstratsioonid poliitiliste vangide vabastamise nõudmiseks on tühistatud. Demonstratsioone kavatseti korraldada viies linnas dissidentide poolt, kuid nende organiseerimisele olid vastu valitsus

ning samuti ka ametiühing Solidaarsus ja katoliiklik kirik, kes kartis demonstratsioonide ajal suuremate segaduste puhkemist.

Valitsus deklareeris, et ta võtab nende demonstratsioonide laiali ajamiseks ja likvideerimiseks kasutamisele kõige karmimad abinõud.

Demonstratsioonide organiseerijaks olid poliitiliste vangide kaitseks moodustatud rahvuslikud komiteed. Komiteede esindajad korraldavad eeloleval laupäeval konverentsi, et arutada teid ja võimalusi poliitiliste vangide abistamiseks.

Portugali lennuliikluse kontrollijad toetavad ametivendi USA-s

WASHINGTON — Ühendriikide lennuühingud muutsid nädala algusel oma Atlandi lendude marsruute, kuna Portugali lennuväljade liikluse kontrollametnikud loobusid ameerika kontrollametnike streigi toetamiseks 48 tunni jooksul Ühendriikide lennukite vastuvõtmisest Portugali lennuväljadel. Ühendriikide võimud mainivad, et portugallaste streik ei häiri vähemalgi määral Ühendriikide lennuliiklust, kuna üle Asoori saarte suunduv liiklus juhitakse üle Ganderi lennuvälja Newfondlandil.

wintario

13. augustil peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 588083, $25.000 võitisd nr-d 597915, 589293, 753450 ja 583490. $1000 — 71344, $100 — 9281, $10 — 486, tasuta piletiraamatu numbrid 41.

EESTI RAHVUSKULTUURI LOOMINGUPÄEVAD

LOOMING '81

Jõekäärul, 23. aug.-30. aug., 1981

OSAVÕTJATELE INFORMATSIOONIKS

Registreerimine enne lõunat peamajas pühapäeval, 23. aug.

Lõuna — kell 13.00

Avamine — kell 14.00

Meeldetuletuseks — kaasa tuua ööbimisvarustus, muusika instrumendid, fotoaparaadid, film (m.v. ja diap.), jne.

Lektorid ja tegevusjuhid:

MUUSIKA — dr. Roman Toi, dr. Taavo Virkhaus
TEATER — Riina Reinik, Rudolf Lipp
Rahel Albrei, Tiina Lipp-Leppik, Valli Voitk
TANTS — Toomas Metsala, Annely Riga
KUNSTIAJALUGU — dr. Olga Berendsen
EESTI KEELE VIDEOLINDID — Vello Salo
KIRJANDUSLIK ENESEVÄLJENDUS — Valli Naelapea
FOTOKUNST — Hans Westerblom
LOOVMÕTLEMINE JA INTERDISTSIPLINAARSED TEEMAD — Andres Raudsepp, Peeter Sepp

Õhtuti on omavahelised koosviibimised, lõkked, esinemised ja tantsud. Kõik täiskasvanud alates 17. eluaastast on teretulnud.

Nädal aega kursusi ja ettekandeid — tegevus mis ühendab kunstniku publikuga, noored vanematega.

Informatsiooniks helistada (416) 261-3563, 291-2824, 762-4394

Hind: $115 täiskasvanud, $80 õpilased, $50 lapsed, katab kursuse, toitlustamise, ja ööbimiskulud.

Asja kinnitatud riigitoetus Loominguppäevadele võimaldab laiemat registratsiooni — ruumi on veel 20-le osavõtjale.

Ettevõte saab toetust Wintariolt ja on avatud kõigile.
This project is supported by Wintario and is open to all.

Reagan taotleb kohtumist Brezhneviga

President õigustab neutronipommide produktsiooni andmist

WASHINGTON — Ühendriikide president Ronald Reagan, kes viibib puhkusel oma rantshos Kalifornias, tegi avalikkusele teatavaks, et ta on saatnud N. Liidu presidendile Brezhnevile kirja omavahelise kohtumise korraldamiseks ja maailma tüliküsimuste arutamiseks. President ei selgitanud, millal ta sellist kohtumist plaanitseb.

President Reagan süüdistas rantshos antud informaalsel pressikonverentsil N. Liitu oma relvastuse suurendamises, millel ei ole võrdset ajaloos. Kohtamine Brezhneviga tuleks Reagani arvates põhjalikult ette valmistada mõlema riigi ministrite vahelisel nõupidamistel,

mille järele kohtuksid riigipead relvastuse vähendamise küsimuse arutamiseks.

Käsitades neutronipommi küsimust mainis Reagan, et ta saab täielikult aru Moskvas tekkinud närvilisest õhkkonnast kui Ühendriigid teatavaks tegid neutronipommi käiku andmise. Venelased on häiritud Ühendriikide riigikaitse tuvevdamisest, kuna see takistab nende suuri plaane lääneriikidele oma sõjalise tugevusega surve avaldamiseks.

Reagan kinnitas, et venelaste palavlik relvastumine ületab kaugelt riigikaitse vajadused ja uued relvad on mõeldud ofensiivsete operatsioonide sooritamiseks.

Paljud lääneriikide patsifistid on heatahtlikud idealistid, ütles president Reagan, kuid nende kõrval leidub isikuid, kes oma käitumisega teenivad N. Liidu propaganda huvisid, mis on suunatud NATO relvastuse tugevdamise vastu.

Need inimesed kritiseerivad uusi NATO relvi, kuid nad lähevad vaikides mööda 200-st vene SS-20 tüüpi raketist, mis on suunatud Euroopa suurlinnadele.

Presidendi arvates kujutab neutronipomm endast sellist relva, mis takistab vene suurte tankiarmeede tungimist Euroopasse ning sunnib venelased sellistest plaanidest loobuma.

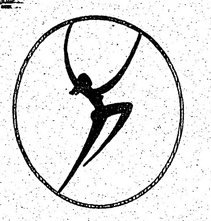

Kalev Estienne võimlemisklassid

alustavad tegevust 21. sept. s.a.

Registreerimine kõikidesse klassidesse toimub esmasp., 14. sept. kell 6—8 p.l.
GLENVIEW JUNIOR HIGH SCHOOL'is, 401 ROSEWELL AVE. (Avenue Rd. & Lawrence Ave.)
Klassid lastele, teismelistele ja daamidele.
Endised ja uued võimlejad teretulnud!
Informatsiooniks palun helistada: Pr. E. KOOP 889-7889
pr. L. VIINAMÄE 465-7020

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Streigid siin ja seal

Ametiühingute tegevus ja võitlus oma liikmete huvide eest ühest küljest Põhja-Ameerikas ja teisest küljest raudeesriide taga Poolas on palju komplitseeritum ja mitmetahulisem kui seda pealiskaudsel vaatlusel arvatakse. Kui praegu akuutselt päevakorrale kerkinud ametiühingud ja nende juhid toonitavad, et nende ainsaks eesmärgiks on oma liikmete huvide teenimine ning nende majandusliku olukorra kindlustamine ja kui leidub isegi neid vaatlejaid ja analüüsijaid, kes kipuvad arvama ja teoritiseerima, et Poola Solidaarsuse ning Ühendriikide-Kanada lennuliikluse ametnike ja postiteenijate ametiühingute eesmärgid ja streikimise alused on põhiliselt samad, siis ometi ei ole kõik nii lihtne vaid siin on tegemist suurte põhiliste erinevustega.

On päris selge, et nii Solidaarsus kui ka Ameerika-Kanada ametiühingute streikimisega kaasuvad ka paljud teised probleemid, mis paratamatult lisanduvad liikmete majandusliku heaolu kindlustamisele. Ning siin ilmnebki suur erinevus läänes ja Poolas tegutsevate ametiühingute vahel, kuna Solidaarsus töötab hoopis vastupidises suunas vabas maailmas eksisteerivatele sõjakatele ametiühingutele.

Solidaarsuse primaarne eesmärk on loomulikult hoolitseda oma liikmeskonna heaolu ja töötamistingimuste parandamise eest, mis on hädavajalik kuna poola rahvale Moskva poolt pealesurutud kommunistliku vägivallarezhiimi tulemusena on sealsete tööliste olukord kujunenud väga raskeks ning üldine elustandard langenud pidevalt. Solidaarsus nõuab tööliste pika töönädala lühendamist, palgakõrgendust vastavalt elukalliduse tõusule ja tööliste senisest paremat varustamist toiduainetega. On päris loomulik, et nende nõudmiste esitamisel satub Solidaarsus paratamatult vastuollu praeguse kommunistliku rezhiimiga, kes on süüdi Poola majanduslikus allakäigus ning ei ole suutnud Poola majanduslikke ressursse ja tööjõu potensiaali rahva hüvanguks organiseerida ja käiku rakendada. Seega ei seisa Solidaarsuse võitlus mitte ainult tööliste olukorra parandamises vaid ka selle rezhiimi vastu võitlemises, kes on poola rahva konnatuste tekitamisel peasüüdlane.

Siin läänes, Ameerika Ühendriikides ja Kanadas, on olukord teistsugune. Siin ei võitle postiteenijate ja lennuliikluse kontrollijate ametiühingu liikmed näljaga ega diktaatorliku võõra riigi poolt pealesurutud rezhiimiga vaid rahva poolt valitud demokraatlike valitsustega, kelle kimbutamiseks ja allasurumiseks kasutatakse metsikuid streike ja töötakistusi, mis on valitsuse ja üldsuse vastu eriti mõjuvaks relvaks, kuna nii postiteenijad kui ka lennuliikluse ametnikud töötavad väga sensitiivsetel ja üldist elu halvavatel ametkohtadel. Sellised vastutustundetud streigid suurte palganõudmiste ja hüviste läbisurumuseks, mis ei ole kooskõlas üldise elustandardiga ega streikijate hariduslikku ettevalmistusega, viivad tahtlikult või tahtmatult vastu üldisele kaosele ja aitavad õõnestada läänemaailma demokraatlikke süsteeme ja rahva poolt valitud rahvaesindusi ja valitsusi. Suured majanduslikud tagasilöögid ja sadadesse miljonitesse dollaritesse ulatuvad kahjud, rääkimata rahva kannatustest ja ebamugavustest, on vesi Moskva maailmavallutamisplaanide veskile ja neid jälgitakse ja isegi õhutatakse oma agentide kaudu nii palju kui see võimalikuks osutub.

Nii näeme, et Poola tööliste iseseisev ametiühing ning siinsed sõjakad ja rahvast terroriseerivad ametiühingud taotlevad tööliste abistamise kõrval hoopis erisuguseid eesmärke — poolakad võitlevad kommunistliku diktatuuri vastu ja üritavad oma riikliku struktuuri demokratiseerimist, kuna siin töötavad löögimeeste poolt juhitud ametiühingud demokraatlike valitsuste ja kogu rahva vastu, taotledes kaose tekitamist ning siinsete riiklike ja ühiskondlike aluste õõnestamist. Kui keegi nende eeldustе juures ja selles olukorras samastab Solidaarsuse võitlust siinsete sõjakate ametiühingute tegevusega, siis ei oska ta oma mõtteid lõpule mõtelda või segab sihilikult vett, nagu teevad seda siinsete ajalehtede veergudel mõned ülikooliprofessorid.

Kui Ühendriikide president Reaganit siinses ajakirjanduses pidevalt atakeeritakse, et ta metsikult streikivate lennuväljade liiklusametnike suhtes julmalt talitab, siis tänatagu ainult õnne, et Ühendriike juhib praegu mees, kes julgeb terroristlike vahendite kasutajate vastu võideldes jalga maha panna ning kaose tekitajate vastu kindlalt välja astuda. Ühendriikides ja Kanadas on olnud juhtide kohtadel liiga palju kõhklejaid ja kahtlejaid, kelle saamatuse tulemused on selgesti näha, mida kinnitas eriti veenvalt Kanadale tohutut kahju tekitanud äsjane postistreik .

K.A.

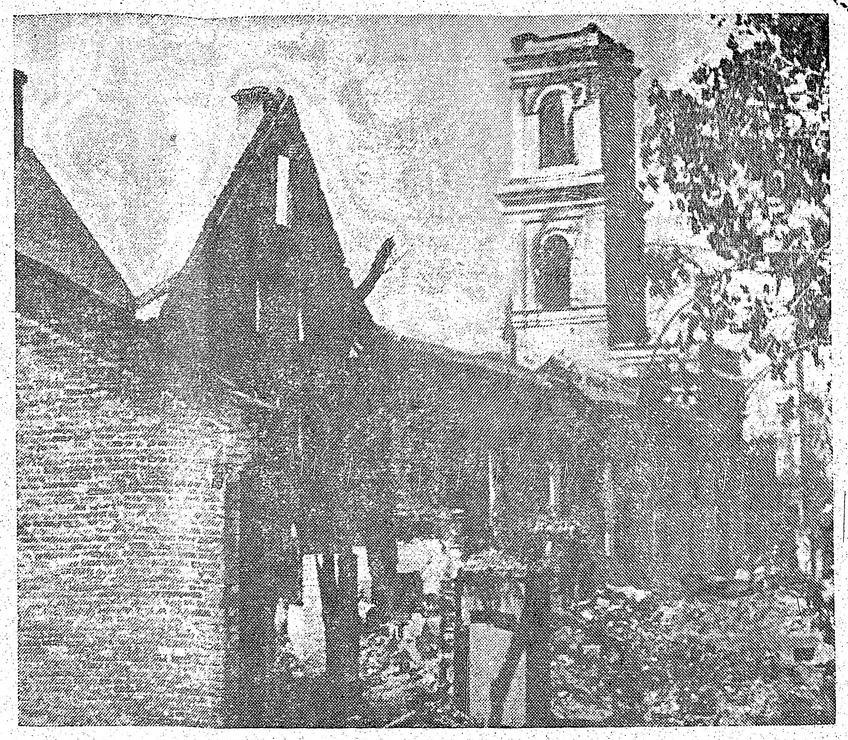

Purustatud Tartu pärast venelaste väljalöömist 1941. aasta sõjasuvel.

Poola talunik ootab abi Solidaarsuselt

Rezhiim teeb iseseisvale põllumehele suuri takistusi

VARSSAVI — Kõik poolakad ei tunne Poola uue vaimu tugevust ega tea ametiühingu organisatsiooni Solidaarsuse hämmastavat sündimislugu. Nii on iseseisva põllumehe Mieczyslaw Augustyniaki lugu. Ta elab 50 km kaugusel Varssavist kagupoole olevas Dreczwi külas Dabrowka maakonnas. Mieczyslaw Augustyniak on 49-aastane. Ta sündis oma praeguses talus. Ta harib seda koos kümme aastat noorema naisega, oma 16-aastase poja ja nelja alla 20-aastase tütrega.

Ten a talu ei ole küla suurim ega väikseim. Selle pindala on 17—18 hektari. See on siiski kolm korda suurem, kui on keskmised Poola iseseisvad talud ja tundub isegi liiga suurena, et seda ilma traktori ja tänapäevaste põllundusriistadeta saaks harida.

Talunik ütleb, et ta on palju aastaid oodanud, et võiks traktori osta, aga ametivõimud eelistavad prateisse kuuluvaid põlluharijaid ja riiklikke farme.

Dreczewi küla 72-st perekondlikust talust vaid kuuel on traktorid. Augustynikil on raha, aga ta arvab siiski, et peab ootama vähemalt kolm aastat enne, kui ta saab traktori osta. Kuuskümmend selle piirkonna talupidajat andsid möödunud aastal sooviavalduse traktori ostuloa saamiseks, kuid ainult kolm said selleks loa.

Ta on vähe ebalev ja ettevaatlik, hakates rääkima Põllupidajate Solidaarsuse ametiühingust. Ta on äsja esimest korda kokku puutunud selle organisatsiooniga, kui Varssavist tulnud ametiühingu esindajad käisid kohapeal.

Ta arvab, et kui kõik teised talupidajad liituvad ametiühinguga, siis ühineb temagi nendega, ja tema häälest on kuulda innustust.

Ta on näinud ühiskonna muutumisi valitsuste vahetusel ja ta ei ole meelsasti nende hulgas, kes liituvad kiiresti millegi tundmatuga. Sellele võib järgneda karistus, kuigi teda vaevalt saaks süüdistada.

II maailmasõja järel tehtud suures maareformis tükeldati suurtalud ja jagati väikemaapidajaile. Kohe selle järel kogu Stalini ajajärgul aastani 1956, tehti põlluharijate hulgas propagandat, et nad liituksid uute n.ö. põllunduskollektiividega. Kuid vaid üksikud liitusid.

Edukamad väikemaapidajad sattusid lõpuks tagakiusamiskampaania alla, keda ahistati ja kelle saagid hävitati, kui nad keeldusid lisatöö tegemisest kiireimal põllutöö ajal.

Ka sellele järgneval tööstuse edutamise perioodil käsitleti põlluharijaid kui teise klassi kodanikke. Praegune olukord on palju parem.

Augustyniak arvab, et kui Solidaarsus võiks vaid mõju avaldada, et ametivõimud peaksid neid inimolendeiks, siis annaks ka tema neile oma usalduse. Ta lisas veel lootuse, mis puudutab uut Põllupidajate Solidaarsust: kui nad suudaksid lahendada pensioniküsimuse, oleks asi hea.

Praegu maksavad talupidajad 1400 zloti hektarilt aastas, aga kõrgeimalt 4000 zlotti põllupidajate riiklikku pensionifondi. Pensioni hakatakse maksma naistel 60 ja meestel 65-aastaselt.

Pensioni saamise tingimuseks on, et talu loovutatakse tingimusteta riigile.

Põllupidaja pension on väikseim teiste tööalade hulgas.

Tegelikus elus on olukord kujunenud selliseks, et vananev talupidaja riiklikku pensioni saamise asemel jääb oma tallu koos lastega või müüb selle summa eest, mis ületab tunduvalt tema vanaduspensioni. Tegelikult on talupidajate kesmine vanus 60 aastat. Ja siin on suur tulevikuprobleem.

Mieczyslaw näitab meeleldi oma uut elumaja. Sellel puudub veel krohv, kuna seda pole võimalik saada. Maja ehitamine kestis neli aastat, alles möödunud aastal saadi sisse kolida.

Peremees hakkab naeratama, kui näitab üht ruumi ja seletab, et ta on teinud tööd sellest ajast alates, kui ta on seisnud omal jalul ja 12—13-aastaselt oli ta juba töölisena põllul.

Ta ütleb, et oli väga noor, kui vanem õde lahkus kodunt ja ta pidi hakkama peret toitma. Ta ütleb, et oli nii väike, et pidi seisma toolil, et näha pannile.

Praegu töötab ta põllutöö tegemise ajal kella 4-st hommikul kella 10-ni õhtul. Ta on katsunud siiski olla vaba pühapäeviti.

Varakevadel oli küsimus kunstväetise saamises. Perenaine seletas, et ta oli iga päev sabas juba kell 4 hommikul, et mees saaks põllul töötada.

Korraga müüdi 300 kilo, kuid ta käis mitmel korral kuni kogus kolm tonni.

Sellest ei olnud veel küllalt, aga siiski oli see omajagu abiks. Teistel põllupidajail ei olnud niigi palju õnne. Kivisõe, kunstväetise ja tööriistade puudus on olnud suur juba mitu aastat.

Põllupidaja seletab, et kriis algas juba kolm aastat tagasi, kuid pole kunagi sõja järel olnud nii raske kui tänavu. Kahel viimasel aastal pidid põllupidajad ka veel põua tõttu kannatama. Viimasel aastal rikkusid vihmasajud saagi.

Augustyniaki ütluse järele kasutab iga perekonnaliige nädalas kolm päeva mitmel pool sabas seismiseks. Ollakse toidusabas, tööriistade sabas, seemnevilja ja väetisesabas, kivisõesabas. See tundub välismaalasest ajakirjanikule liialdusena, kuid ta saab kinnituse, et selleks kulub kolm päeva nädalas.

Nende talus on neli lüpsilehma, kaks vasikat, neli siga, hobune, 10 kana ja 40 kanapoega. Põllul kasvatab ta porgandeid, vilja ja heina. Sellele lisaks on juurviljamaa oma majapidamise jaoks.

Suurim osa tooteist viiakse riikliku kontrolli all olevale turule.

Talupidaja ei soovi aga rääkida sellest, mida perekond võib pidada toodetust oma majapidamise jaoks. Ta seletab, et neil tuleb lihtsalt töötada riigile. Näiteks on kivisüsi normeeritud tonnile aastas. Aga kui saadetakse riigile siga, saadakse osta sütt 300 kilo üle normi.

Elatistarvete saamise suurendamiseks tõstis valitsus äsjä märgatavalt põllupidajaile nende toodete eest makstavat tasu. Elus sea hind tõsteti 55-st 88-le zlotile kilolt, piim 7-st 14-le liitrilt ja vili 500-st 800-le zlotile kilost.

Äsja tegi valitsus teatavaks vilja hinna tõstmise 950-le zlotile, lisaks ka herneste ja tubakahindade tõusu. Kuid talupidaja arvestab, et see on veel kaugel sellest, mida soovitakse ja millega põllupidamine muutub tasuvaks.

Talunik toob võrdluseks, et lähedal olevas riigi sigalas makstakse töötajaile hästi.

Aga seal maksab ka sealiha 270 zlotti kilolt. Farm ehitati 2000 sea jaoks, aga söödaviljale ei lubata maad. Nüüd tuuakse iga päev veoautodega piima ja leiba sigade söötmiseks.

„Meid tavalisi põllupidajaid koheldakse igas suhtes ebaõiglaselt. Lisaks annavad ametivõimud medaleid hea tootmise eest vaid poolele liikmeist. Kas see pole kummaline, neil on ju oma traktorid," kirjeldab veidi kibestunult Augustyniak.

Brezhnev kõrvaldas Wallenbergi?

TEL AVIV — N. Liidust Iisraeli emigreerunud N. Liidu punaarmee endine ohvitser Jaakov Menaker kinnitab, et N. Liidu praegune suurem võimumees Leonid Brezhnev on isiklikult seotud Rootsi diplomaadi Wallenbergi arreteerimisega Ungaris Teise maailmasõja lõppfaasis ja tema salapärase kadumisega nõukogude vangilaagris. Menaker mainib, et ta kuulus sõja ajal sama üksuse koosseisu, kus Brezhnev oli poliitiliseks komissariks. Brehznevi poliitilisele järelvalvele allus nõukogude 18. armee, mille koosseisu kuulus ka pataljon nr. 571, kellele tehti ülesandeks Wallenbergi arreteerimine. Raoul Wallenberg aitas teatavasti valepassidega varustatud juute Ungarist Rootsi põgeneda, päästes nad natside tagakiusamise eest.

USA-l neutroonpommide osad juba valmis

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikidel on valmis osi neutroonipommideks, kui president Ronald Reagan otsustab need relvad võtta sõjaväes kasutusele. USA energiaministeeriumi toodanguettevõtteis on valmistatud osi keskkaugusega Lance-raketi neutronlaengu jaoks. Juulikuus hakati valmistama neutronpommi osi ka kahurilaengutele.

Ministeeriumi esindajad teatasid Kongressi kaitsenõukogule, et toodang põhineb tuumarelvade valmistamist puudutavale seadusele, millele ei ole avalikult tähelepanu omistatud.

President Reagani valitsus ei ole esialgu veel otsustanud, kas hakatakse tüli tekitanud neutronrelvi valmistama. Küsimuse üle tahetakse enne nõu pidada ka lääne sõjalise liidu NATO-ga.

Kommentaarid

Kahjustav ja demoraliseeriv Kanada postistreik tõi järjekordselt ilmsile need suured puudused ja tasakaalutuse, mis valitsevad Kanada valitsemissüsteemis ning ühiskondlikus ja sotsiaalses struktuuris. Kuidas on see võimalik, et üks väike osa ühiskonnast terroriseerib täielikult kogu Kanada elanikkonda ja millest on see tingitud, et 24 miljoni inimest peab abitult nädalate kaupa pealt vaatama kui ametiühingu ja valitsuse esindajate vahel toimub kauplemine ja piikide murdmine iga väikese küsimuse pärast, mis siinses ühiskonnas on tuntud peene sõna all „bargaining?" Põhjus selleks näib olevat üsnagi lihtne — nimelt demokraatlike printsiipide rakendamine Kanadas on toimunud valedel alustel ja vales suunas. Postiteenijate hävitava streigi kaitsjad väidavad, et postiteenijatele tulevad garanteerida demokraatlikud õigused, millede hulka kuulub ka streikimise õigus kui nad rahul ei ole neile pakutud palgatingimustega. Kuid need kaitsjad unustavad, et postistreigi ajal ei olnud tegemist ainult ühe poolega, vaid ka teise poolega. Selle teise poole moodustas kogu kanada rahvas, kellelt nõutakse maksude tasumist ja kõigi seaduste austamist, kuid kellel on selle eest õigus nõuda korralikku postiteenindust ja teisi hädavajalikke riiklikke teenindusi, mida valitsus peab oma kodanikele pakkuma kui ta tahab kuuluda tsiviliseeritud riikide perekonda. Kanada valitsus ja parlament nende printsiipidega ei arvestanud ning lasid Kanada elanikkonnal pikki nädalaid ilma postiteeninduseta vegeteerida, mis tekitas Kanada majandusele tohutuid kahjusid. Nähtavasti tehti seda põhjusel, et sundida sel teel sõjakaid postiteenijate ametiühingute juhte oma ambitsioonidest ja üledimensioneeritud nõudmistest loobuma, kuid lõpuks said streikijad enam-vähem kätte kõik mida nad taotlesid.

Sellest pseudodemokraatiast on ilmselt tingitud ka massimeedia ükskõikne suhtumine kanada rahva kannatustesse postistreigi ajal. Mõned ajalehed avaldasid streigi ajal valitsuse ja parlamendi tegevuse kohta tagasihoidlikku kriitikat kuid olid ka neid suuri ajalehti, kes eelistasid juhtkirja lehekülgedel pikaajalist vaikimist — nähtavasti samadest omapärastest seisukohtadest lähtudes, millised omaks võttis keskvalitsus Ottawas ja milliseid pooldas ka föderaalparlament kui ta postistreigi puhkemisel parlamendiliikmete palkasid 31 protsendi võrra tõstis ja pärast seda kohe suvepuhkusele siirdus.

Kanada postistreik näitas, et ka vahemehe valimine selliste suurte nõudmiste rahuldamisel, nagu neid esitas postiteenijate ametiühingu juhatus, on ebapraktiline ja ei anna loodetud tulemusi. Küsimuse lahendamine tuleks viia täielikult uutele alustele ja kui neid võimalik ei ole rakendada, siis võtta postiteenijatelt ja teistelt riiklikult tähtsatel aladel töötavatelt teenistujatelt streikimisõigus. Sellised põhilised operatsioonid nõuavad valitsuselt ja parlamendilt kindlat kätt ja suurt juhtimisoskust. Seni ei ole märgata, et Ottawas selles suunas kavatsetakse tegutseda ja vajalikke sammusid astuda.

☆

Liitunud Rahvaste Organisatsioonis uuritakse põhjalikult ja üksikasjaliselt maailma rahvastiku juurdekasvu probleeme. Uurimise tulemused panevad maakera tuleviku uurijad tõsiselt mõtlema, kuna need ajad on veel kaugel, kus rahvastiku küsimused suudetakse lahendada ja soovimatule suurele juurdekasvule piir panna.

Maakeral elab praegu 4.5 miljardit inimest ja maailma rahvastiku arv kasvab 1,73 protsenti aastas. Kalkuleeritakse, et selleks kulub veel umbes 130 aastat enne kui juurdekasvule suudetakse piir panna ja olukord stabiliseerida. Kuid siis ulatub maailma rahvastiku arv juba 10,5 miljardi inimesele.

Statistilised arvud näitavad, et tööstuslikult arenenud riikides on rahva juurdekasvu tempo juba aeglustunud, kuid arengumaades jätkub see endiselt kiires tempos.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

23. ja 24.. aug. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

29. ja 30. aug. dr. J. Marley, tel. 921-7777.

„Looming '81" ootab Jõekäärul osavõtjaid

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30 augustini

Eeltööd eesti rahvuskultuuri loomingupäevadeks „Looming '81" on kulgenud pidevalt ja sujuvalt. See inspireeriv kunstide nädal asjatundjaile ja asjaarmastajaile toimub 23.—30. aug. Jõekäärul, Udoras. Informatsiooni saamiseks pöördusime päevade toimkonna juhtkonna poole, Mall Puhm ja Lilian Puust andsid lahkelt seletusi.

Loomingupäevade eesmärgiks on: 1. Eelduste ja vahendite kujundamine eesti kultuuri arendamiseks väljaspool kodumaad. 2. Sidemete soodustamine loovalt tegutsevate eestlaste vahel globaalselt. 3. Kontakti pidamine ülemaailmsel tasemel kaasaegsete kunstifilosoofiatega ja nende rakendamine. 4. Eestluse huvide teenimine eesti loominguga. (näiteks Eesti Päevadeks ja üritusteks valmisolek, loomingu edutamine ja selle levitamine).

Kava rakendamiseks toimub töö õpperingides, milline intensiivne töö toimub igal hommikul 2—3 tunni vältel

Õpperingide töö haarab muusikat, teatrit, fotoala, kirjandust, loovat kunsti, tantsu — rahvatantsu alal jne. Peamine rõhk oleks eesti keele säilitamisel. Õpperingidele järgneks teatud programmide koostamine ja analüüsimine.

Kuidas on arenenud osavõtjate registreerimine, sellest räägib Lilian Puust. Osavõtjate registreerimine on toimunud pidevalt, kuigi postiolude pärast on selles puudujääke ja see on aeglasem. Senini on registreeritud osavõtjaid USA-st ja Kanadast ning on võimalik lisada mõningaid hilinejaid, et jõuda 100 osavõtjani. Majutamiseks on Jõekääru Tared, millele lisandub telkide kasutamine, mida tuleks soovijatel kaasa võtta. Taredes ööbijail tuleb kaasa võtta voodipesu. Pesemisvõimalused ja saun on olemas. Toit on kolm korda päevas.

Vabadele kohtadele on võimalik registreerida telef. 261-3563.

Majanduslikku abi on loota valitsuselt, milleks on varakult astutud samme ja otsust võib oodata iga päev.

Mall Puhm mainib, et kava on koostatud ja esinejad lõplikult selgunud. Muusika alal on 8 lektorit (T. Virkhaus, R. Toi, P. Tammearu, A. Maiste, O. Kopvillem, A. Raudsepp). Teatri alal on lektoreiks Riina Reinik, R. Lipp, Tiina Lipp-Leppik. Tantsu ala käsitab T. Metsala koos Anney Riga'ga. Kunsti alal on lektoriks dr. Olga Berendsen, foto ja video ala on H. Westerblomi kätes.

Eesti keele ja kirjanduse on võtnud oma hoolde prof. V. Salo ja V. Naelapea. Teatrialaliseks külaliseks on omaaegne Estonia teatri balleti osakonna asutaja Rahel Olbrei, kes oma imestamapaneva energiaga ja vaimuga on noori sütitav. Tema on balleti ja lavalise liikumise probleemidest esitaja. Lisaks eelmainituile on abilektoreid meie nooremast generatsioonist.

Kes on teinud selle ürituse eeltööd? „Looming '81" juhtkonda kuuluvad (nimistu võib täieneda): Mall Puhm, Lilian Puust, Juta Silmberg, Valli Naelapea, Olga Berendsen, Annely Riga, Riina Reinik, Tiina Lipp-Leppik, Andres Raudsepp, Vello Voogjärv, Arvo Kuld (laagri arstina), Vello Salo, Hans Westerblom, Tõnu Altosaar, Roman Toi, Taavo Virkhaus, Toomas Metsala, Rudolf Lipp.

Suur rõhk on just praktilisel tööl, milleks on aluseks hommikupoolsed loengud ja seminarid.

Õhtupoolne aeg on sisustatud laudkonnaarutluste, programmide koostamise, tegeliku töö ja demonstratsioonidega. Peale tööpäeva on ettenähtud meelelahutuslik osa koosviibimistega, kus tutvutakse üksteisega ja tuntakse end ühise suure eestlase perena. Loengute ja muude tegevuste vaheaega saab täita ujumise, matkamiste, tennise ja võrkpalliga, mille organiseerijaks on Helle Leitham, Miss Esto '80.

Loodame veelkordselt puudutada teie ajalehes tegevuskava lähemat kirjeldamist ja soovime, et asjahuvilised kasutaksid „Viimaste kohtade täitmise võimalust".

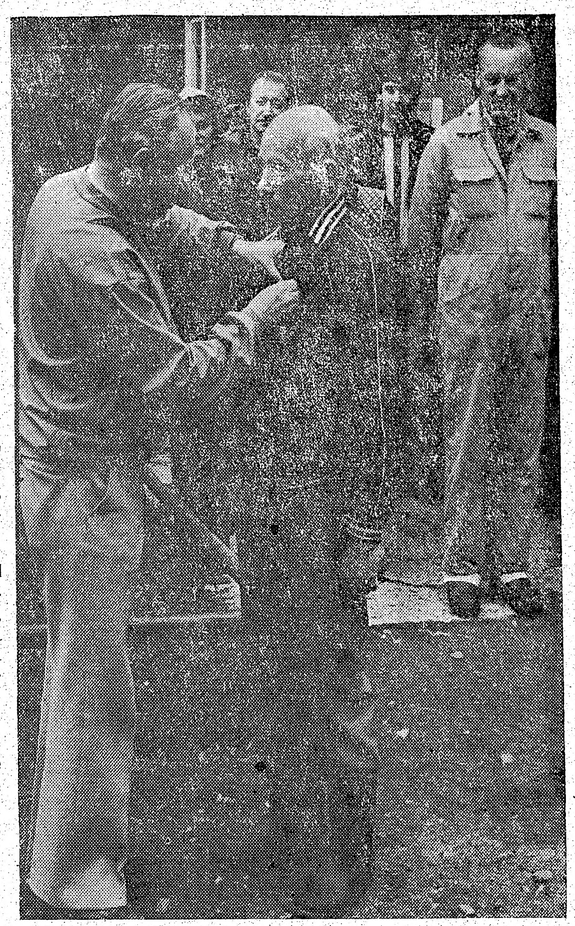

Skaudisõprade töö tunnustamine Rootsis. Lendur Albert Grauenile kinnitatakse Richard Norvelli poolt Tammetähe aumärk rinnale.

Foto: E. Paldrock

Vene atakk põlevkivile

Maikuu lõpul toimus Kohtla-Järvel „meie maa" (loe: Vene koloniaalimpeerium) teaduslik-tehniline nõupidamine nafta asendamiseks põlevkiviga, õigemini selle töötlemissaadustega autokummide, polüetüleentorude, linoleumi, kunstnaha ja paljude muude toodete valmistamiseks.

Nõupidamiseks olevat impulsiannud eesti teadlased, nagu ETA esindajale kinnitas Tallinna Polütehnilise Instituudi dotsent Fadejeva. Sellest kahepäevasest nõupidamisest võtsid osa teadlased Moskvast, Leningradist, Minskist ja teistest linnadest.

„Suurt huvi" olevat äratanud ettekanded, milles esitati uusi võimalusi põlevkivi orgaanilise aine — kerageeni — kontsentraadi kasutamiseks täiteainena polümeermaterjalide jaoks, mis säästvat defitiitseid kallihinnalisi materjale. Tuleviku efekt „meie maale" on tohutu, rõhutas avalikkusele antud intervjuus üks vene nimega teadlane.

Teatavasti allub põlevkivi ekspluateerimine otseselt Moskva keskvalitsusele ja Eesti okupatsioonivalitsusel pole selles osas mingit pädevust. Tundub, et kui need plaanid teostatakse, tuuakse Eesti põlevkivirajoonidesse tuhandeid uusi töötajaid Venemaalt ja põlevkivi jäätmetest tekkiv kuumaastik suureneb. (EPL/AHJ).

Baieri ringhääling Münchenis andis 29. juunil edasi tunnise kirjandusliku intervjuu luuletaja ja kultuuritegelase Aleksis Rannitiga pealkirja all „Üks tund eesti luuletajaga". Intervjueeris kirjandusteadlane prof. dr. Robert von Berg, kes pärineb Rakverest ja elab nüüd Connecticutis. A. Rannit töötab professorina Yale Ülikoolis.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

praeguste andmete põhjal umbes 2,1 protsenti aastas. See võib kaasa tuuna olukorra, kus aastal 2000 elab igast kümnest maakera elanikust 8 vähearenenud maades Aafrikas, Aasias ja Ladina-Ameerikas.

Maailma rahvarikkamad riigid on praegu Hiina — 985 milj., India — 688,6 milj., N. Liit — 268,0 milj., Ühendriigid — 229,8 milj., Indoneesia — 148,8 milj., Brasiilia — 121,4 milj., Jaapan — 117,8 milj., Bangladesh — 92,8 milj., Pakistan — 88,9 milj. ja Nigeeria 79,7 milj. Meeste keskmine eluiga on kõige kõrgem Jaapanis — 72,7 aastat. Järgnevad: Rootsi — 72,3, Kanada — 70,1, Ühendriigid — 69,1 ja N. Liit 65,0 aastat. Naiste keskmine eluiga on Rootsis 77,9, Jaapanis 77,4, Kanadas 77,0, Ühendriikides 77,0 ja N. Liidus 74,3 eluaastat. Rahva juurdekasv on kõige suurem Nigeerias — 51,4 ja kõige madalam Lääne-Saksamaal — 9,8 sündi iga 1000 elaniku kohta. Maailma keskmine on 29,4 sündi iga 1000 elaniku kohta.

Statistiliste arvudega mängimine on kahtlemata huvitavaks spordiks kuid nende arvude taga kummitavad hirmuäratav olukord ja tumedad tulevikuperspektiivid. Juba praegu ei suuda maailm anda ligemale pooltele oma elanikele põhilisi eluvajadusi — mis juhtub siis kui maakera elanike arv lähema 100 aasta jooksul kahekordistub?!

AMI

Eestlase elektrooniline aiaäri Rootsis

Ilmar Tiits rajas läbi suurte raskuste Rootsi eeskujulikuma kaubandusaiaäri

Ilmar Tiits seisab kontsertidel Stokholmi Eesti Meeskoori esimeses reas kui suurepärane laulumees ja tenor. Vähesed teavad aga, et Ilmar Tiits „eraelus" on Stokholmi lähedal Västerhaninges loonud mitmes suhtes ühe Rootsi avansseerituma kaubandusaianduse, millega tutvumas käivad erialagrupid nii Rootsist kui ka naabermaadest Soomest ja Norrast ning koguni Saksamaalt.

Põhjuseks on Ilmar Tiitsi panustamine ratsionaliseerimisele ja uudismaterjalide kasutamisele kasvuhoonete ehitamisel nende naftakulude vähendamiseks.

Tema on üks esimesi Euroopas, kes on üle läinud mitmekihilistele leksiklaasplaatidele, mille vahel õhukiht tekitab efektiivse isolatsiooni, võrreldav moodsate elamute nn. termoakendega.

Ilmar Tiits on ise skitseerinud oma moodsad kasvuhooned, mida siis tehnikud on detailides välja töötanud.

Uued materjalid on peale küttekokkuhoiu ka teisiti kasulikud. Ilmar Tiits ütleb ise:

— Pleksiklaasmaterjalide eeliseks on tavalise klaasi kõrval ka see, et need lasevad läbi ultraviolett kiirgust, mida taimed vajavad. See aitab tõsta mulla soojust, tugevdada kasvavate õite värve. Materjali hakkasid tootma sakslased, kellega on sellel alal olnud sidemeid ja mina ehitasin esimesed prototüübid üles, mida nüüd ka sakslased ise käivad vaatamas enne kui nad uuele materjalile üle lähevad. Küsimus on otse elukü simuseks aiapidamistele, kuna kütusekulud on kiiresti mitmekordistunud.

Kui varem suurimaks kulupostiks oli tööjõud, siis nüüd on esikohal õli.

Ilmar Tiitsi kasvumajad on nagu paradiisiaiad täis õitsvaid lilli, mis kasvavad liikuvatel lavalaudadel, mis on varustatud automaatse kastmissüsteemiga, mida omakorda juhivad aedniku enda poolt programmeeritud raalaparaadid. Inimese kätt on vaja minimaalselt — ainult taimede muldа- ja paikapanemiseks ja müügiks äravõtmiseks. Kui näit. omanik ei saa nädala jooksul kohal olla, siis funktsioneerib kastmine, väetamine, õhutamine, temperatuurikontroll jne. automaatselt. Kõike juhib elektroonika.

Ilmar Tiitsi kaubandusaianduses on praegu 6 permanentset ja 2 hooaja-kasvuhoonet kokku 2600 ruutmeetrise põrandapinnaga.

Kõige selle käigus hoidmiseks vajab ta ainult kaks aastapalgalist ja kaks hooajapalgalist aiatöölist. Muidugi töötab peale selle tema ise abikaasa Alice'iga kaasa nii tootmise kui turustamise ja raamatupidamise poolel.

Ka poeg Jaan on suure huviga ja täie tööjõuga firmas tegev, olles vahepeal teostanud majanduslikke õpinguid, ent siis leidnud, et tema õige tulevik on siiski aedniku kutses. Nii on siis suktsessioon Ilmar Tiitsi, kes praegu on 62 aastane, firmas kindlustatud. Ja see ergutab vanemaid firma edasiarendamisele.

Mida siis toodab Ilmar Tiitsi aiandus?

— Produktsioon koosneb kolmest osast: väljaistutustaimed — lilled, toapotililled ja lõikelilled. Väljaistutuslilled moodustavad aga kaks kolmandikku läbikäigust umbes 150.000 potiga aastas.

Turustamist teostame ise nii Stokholmis Arsta aiandustoodete hulgimüügihoones, kus meie firmal on alaline müügikoht kui ka otse lilleäridele väljaspool Stokholmi.

Kasvumajade lagedest ripuvad alla suured valguskehad, mis mõjuvad kunstlike päikestena päikesekehvadel kuudel:

— Selle valguse abiga võidame aastas ühe kasvukorra, selgitab peremees, kes lähemal ajal ootab järjekordset uuendust — soomlased monteerivad juuni alguses uusima kliimaseade konstruktsiooni, mis automaatselt reguleerib õhuniiskust, õhuvahetust ja temperatuuri.

Tee praeguse eeskujuliku aianduseni on olnud pikk. Ilmar Tiits põgenes juba aastal 1943 Rootsi, kus sel ajal mingit põgenikeabi veel polnud organiseeritud.

— Mu kodukohaks oli Kasti mõis Läänemaal, kus kaks venda said Vabadussõjast osavõtmise autasuna normaaltalud. Noorima vennana elasin nende juures ega jõudnud enne kodumaad tabanud raskeid aegu mingit erilist kutset omandada. Nii tahtis Tööamet mind Rootsis otsekohe metsatööle saata, kuid sain siiski tööle Ekolsundi eestlase Trubergi aiapidamisse, kus töötas veel üks eesti meremees. Siis töötasin Adelsöl ühes rootslase, seejärele Spångas eestlase Visnapuu aianduses.

Kuna soov oli edasi jõuda ja paremat sissetulekut saada, katsetasin ka vabrikus.

Siis aga avastas arst kahjustuse kopsus ja soovitas tööd värskes õhus. Tundes juba aiandusala, rentisin Svartsjölandetis Hälleshögis aprillis 1948 aiapidamise. Mul oli ainult 500 krooni kapitali. Et olla kindlamal poolel, jäi abikaasa linna tööle.

Ehitasin ja õppisin, otsisin lisatulu kanapidamisest. Saingi nii kaugele, et 1951 sügisel rentisin juba Stokholmi linnalt Hässelby lossiaia ja Maltesholmi aiamaad, mis praegu on supelrannaks. Pidasin neid kuni 1958-nda aastani, mil linn kontrakti üles ütles.

Et olla kindlamal poolel, olin vahepeal leidnud Västerhaninges 14-hektarilise talu, millest 8 hektarit põllumaad oli kasutamisel maasikate, vaarikate ja herneste kasvatamiseks. Omandanud selle kinnisvara pidin jatkama alguses endise omaniku tegevust, sest sel ajal ei antud mingeid arendamislaenusid.

Oma kätega ehitasin aga vähema 60-ruutmeetrilise kasvumaja.

Kui maasikamajandus kolm aastat järjest ebaõnnestus klimaatilistel põhjustel — 1959 kuivas kõik, 1960—1961 uputas jälle vihm kõik ära, siis otsustasin tegevuse lahtistel põldudel lõpetada ja tegevuse kontsentreerida kasvumajadesse. Põllumaad on praegu kõrvalasuva põllutöökooli kasutuses.

Rootsi pangad ei aidanud, küll aga hollandi aiandusfirmad, kellega olin ühenduses. Sain nendelt kauba pikaajalise laenuna. Kasvumaja ehitasin ise. Kombineerisin ja lahendasin probleeme primitiivselt. Näiteks kasutasin kütteseadmeks vanarauana müüdud ehituskuivatit. Aga pikapeale sain jalad alla ja koguni pangalaenu, mis edasiarendamisel on olnud äärmiselt oluline.

Nii jutustab eestlase visast edasirühkimisest võõrsil Ilmar Tiits, kes on oma seatud eesmärkideni nüüd välja jõudnud.

Reportaazh: Juhan Kokla

Rootsi ajaleht eesti heliloojaist

STOKHOLM (EPL) — Mõne aja eest kirjutas Torsten Ekbom Dagens Nyheteris, et ungari helilooja Bela Bartok oli üks vähestest, kes katsus ühendada rahvamuusikat kunstimuusikaga. Eesti noor muusik Jaan Seim tuletab omakorda Dagens Nyheteris meelde, et oli ka eestlasi, kes tegelesid rahvamuusikaga, näiteks Mart Saar, Cyrillus Kreek, Eduard Tubin ja Veljo Tormis. Jaan Seim kirjutab:

— Tormis sai 50-aastaseks eelmisel aastal ja on seega peaaegu 50 aastat noorem kui Bartok. Vähesed tunnevad ta nime Rootsis, siiski väidaksin, et ta on üks parimaid rahvamuusika ja kunstimuusika ühendajaid Euroopas tänapäeval. Ta teeb seda sama aupaklikkusega rahvamuusika omapära vastu nagu Bartok.

Tormise väljendusviis on kooriline. Mitmeid osi korratakse, et sellega luua ekstaatilist meeleolu. Tema loomingut esitatakse tihti mitmel häälel, mis veel aitab meeleolu tõstmisele kaasa.

Jaan Seim kirjeldab näitena Veljo Tormise **„Raua needmist"**, mis valmis 1972. Ta tõstab ka esile Eesti **kalendrilaule.**

Jaan Seim jutustab, kuidas Tormis oma reisidel Eestis katsub leida algupärast muusikat ja seda algkujul võimalikult muutmata esitada moodsale **publikule. Nii on** ta suutnud kaardistada ja jälle ellu kutsuda peaaegu kadunud traditsioone, **mida nüüd on esitatud** suurtel laulupidudel Tallinnas. (EPL/ÜI).

Üliõpilane Tiina Bougás, kes õpib Harvardi ülikoolis, Cambridges, Mass., on valitud ülikooli ajalehe „Harvard Crimsoni" toimetuse liikmeks. Suve vaheajal töötab ta ajalehe majandusküsimuste korraldamisel kuni sügisese õppetöö alguseni.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... 19 ... Tellimise katteks lisan $ ... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

OOTAMATA LAHKUS ARMAS EMA JA VANAEMA

TAMARA PEDJASALU

Sündinud 5. mail 1912
Surnud 31. juulil 1981

Sind mälestavad

poeg RICHARD abikaasa PAT'iga
lapsed CARA ja BYRON

Puhka rahus!

ARMAST VENNANAIST JA TÄDI

ASTA NAU'd

sündinud 20. jaanuaril 1901 Tallinnas
surnud 12. augustil 1981 Torontos

mälestavad leinas

RUDOLF, ALIDE, ANNE ja KATRIN KUUS

Puhka rahus!

Kirstupanek Rosar Morrison matusemajas reedel, 14. augustil kell 7.30 õhtul
Matmine St. James krematooriumis laupäeval, 15. augustil kell 10 hommikul

---

ARMAST MEHEODE, TÄDI JA SUGULAST

ASTA NAU'd

mälestavad kurbuses

ELSS MALM
MAGDA MALM Rootsis
SVEN MALM perekonnaga Eestis
HILLAR MALM perekonnaga Rootsis
LIA HESSLER Saksamaal
MIHKEL ARO Rootsis

KALLIST ÕDE JA TÄDI

ALVINE KUSTAM'it

sündinud 23. oktoobril 1900
surnud 12. augustil 1981 Torontos

mälestavad leinas

õde ELLA
õetütred EVI ja HAIDE perekondadega

Puhka rahus!

JOHAN REBANE

Leinab

VEND perekonnaga

KALLIST ÕDE JA TÄDI

ALVINE KUSTAM'it

neiuna Bohn
sündinud 23. oktoobril 1900
surnud 12. augustil 1981 Torontos

mälestavad leinas

vend ERNST BOHN abikaasaga
SYLVIA ja OLEV MAKK
LINDA ja TOIVO

OOTAMATULT LAHKUNUD KALLIST VIRUMAA POEGA

HUGO VALTER'it

leinavad kurbuses

EDGAR METSIS abikaasaga
MATI METSIS abikaasaga
MALLE METSIS-SIWY abikaasaga

Meie hulgast lahkus armas kaasosanik

ASTA NAU

Mälestab kurbuses

ESTONIAN HOUSES CO. LTD.

Armast krundiomanikku

HUGO VALTER'it

mälestab leinas

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKAARUL

Armast

PIA OTS'a

mälestab

RENE PRUVLI perekonnaga

Armast perekonnasõpra

ASTA NAU'd

mälestavad kurbuses

ERIKA NIGOL
HEDO ja KALJO VOORE
MIHKEL ja PEETER

Mälestame leinas

HUGO VALTER'it

Meie südamlik kaastunne Helje'le lastega!

ERIKA KOLLI lastega
ristipoeg AGU KOLLI

Armast

ERIKA AASMA't

mälestab

ÜLLE LATER abikaasaga

Armsat

ASTA NAU'd

mälestavad

SELMA ja ADI KOLK
LYDIA ja LEMBIT KOLK
VAIKE ja HEINO KIVI

Lahkus armas sõber

JOHAN REBANE

Sind mälestab

KARL LIIVAMÄGI

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ⊕ 489-8802

Armast sõpra
ja kaastantsijat

HUGO'1

mälestavad

ANTS perekonnaga
ÄRNI perekonnaga
HELVE abikaasaga
OSS
ENN perekonnaga
MART ja TIINA perekonnaga
SELMA ja TOOMAS perekonnaga
SALME ja HEINO perekonnaga
MAI ja LEMBIT perekonnaga
GEORG
LEENI ja HELDUR perekonnaga
HELGI ja ILMAR perekonnaga
LEILI perekonnaga
KOLJA
EDGAR ja MAIE perekonnaga
KONSA
REIN ja IMBI perekonnaga
JÜRI ja MAIRE perekonnaga
HERBERT ja AGNES
OTTO abikaasaga
VAINO
AADU ja HILDA
THEO ja EVI perekonnaga
ELGI ja JAANUS perekonnaga
HEILI lastega
VIRVE perekonnaga
IRJE-ANN perekonnaga
MIHKEL ja HELGI perekonnaga
HILJA
LAINE perekonnaga
VELLO ja MILVI perekonnaga
MAIDO ja AILI

Armast ORO naabrit

TAMARA PEDJASALU

mälestavad

E. SIBUL abikaasaga
P. KALJU abikaasaga
T. RATNIK perekonnaga
O. SARNA abikaasaga

Meie sügavam kaastunne ALFRED AASMA'le tema abikaasa

ERIKA

surma puhul

Sõbrad Hydro päevilt:

M. AER
E. EERME
E. LAMBUR
O. LAMBUR
E. MIDENBRIT
A. NEUMAN
K. REBANE
K. TALI
Ü. TENSUDA
O. TUULIK

Südamlik kaastunne RUUDI KUUS'e perekonnale

ASTA NAU

kaotuse puhul ja me leiname head sõpra ja kauaaegset Tallinna Meestelaulu Seltsi sekretäri

ALFRED ja MARY PENDRE

Meie südamlik kaastunne armsale KRISTIINA'le, ELLEN'ile ja EERIK'ule nende isa

HUGO VALTER'i

surma puhul

ROBERT KIVI
MARTIN PEDE
CHRISTINA GREENBAUM
ANITA GREENBAUM
KAY TÜLL
TIINA TOOP
AIMI ILVES
MARK KANN
ANITA NIITENBERG
TOOMAS PIRSO
KENNETH VALVUR

Armast sõpra

HUGO VALTER'it

mälestavad sügavas leinas ja avaldavad kaastunnet HELJE'le lastega

MAIE ja SILVER lastega
HILDA ja EDUARD
HILJA
TIIA ja ANTS lastega
SIIRI ja JAAN
ENE ja MAIT lastega

KIRIKUD

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Stone Church, 45 Davenport Rd.

Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laupäeval, 22. augustil kell 4 p.l. VABAÕHU-JUMALATEENISTUS Hõbe talus Royal Beachi'is. Köneleb Allan Laur, lauluettekandeid.

Pühapäeval, 23.augustil kell 2 p.l. PIIBLIPÄEVADE AVAJUMALATEENISTUS. Köneleb Valdeko Kangro, kaastegevad Piiblipäevade külaliskõnelejad, duette Raul Pumber ja Ülo Lindström, segakoor Charles Kipperi juhatusel.

EELTEADE:

Piiblipäevade raamides peetakse loenguid ja jumalateenistusi järgnevalt:

Esmaspäeval, 24. augustil kell 10—12 p. ja kell 1—3 p.l. loengud.

Teisipäeval, 25. augustil kell 10—12 p. ja kell 1—3 p.l. loengud; kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS.

Neljapäeval, 27. augustil kell 10—12 p. ja kell 1—3 p.l. loengud; kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS.

Reedel, 28. augusil kell 10—12 p. ja kell 1—3 p.l. loengud: kell 7.30 õ. LAUDKONNAVESTLUS (vastatakse kirjalikele küsimustele).

Laupäeval, 29. augusil kell 10—12 ja kell 1—3 p.l. loengud; kell 7 õ. JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 30. augustil kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS.

Piiblipäevade külaliskõnelejad ja loengute pidajad: Harry Leesment Austraaliast, Heino Viikholm Rootsist, Valdeko Kangro, Helmut Rüdmik, Evald Kiil, Henry Smith ja Endel Siitam USA-st ning Märt Vähi Paul Lepik ja Erich Tõkke Kanadast. Kaastegevad Toronto koguduste pastorid. Jumalateenistustel esinevad koguduse koor, solistid ja lauluansamblid.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS

817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühap., 23. augustil kell 11 homm. Teenib kog. õpetaja O. Puhm.

JUMALATEENISTUS pühap., 30. aug. kell 11 homm. Teenib abipraost Tõnis Nõmmik.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 23. aug. VABAÕHU JUMALATEENISTUS kell 12 p. nõukogu liikme Elmar Sääse talus. Vaata teejuhis selles lehes.

Pühap., 30. aug. jumalateenistus jääb ära.

Pühap., 6. sept. JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

VABAÕHU - JUMALATEENISTUS Simcoe järve ääres hr. ja pr. Jaan Randsalu juures on pühapäeval, 23. augustil kell 12 päeval. Orelil G. Iltal. Järgneb koosviibimine kohvilaua ja einetamisega. Palutakse oma toolid kaasa võtta.

Külaliskõnelejad Piiblipäevadel

Päevad toimuvad Torontos 23. augustist 30. augsutini

Stone Church'is, 45 Davenport Rd., korraldatakse 23.—30. augustil Piiblipäevad. Piiblipäevade raamides peetakse loenguid ja jumalateenistusi. Avajumalateenistus leiab aset 23. augustil kell 2 p.l. Esmaspäeval, 24. augustil algavad loengud ja ettekanded kell 10 hommikul ja kestavad lõunani. Pärast tunnilist vaheaega, mida kasutatakse ühislõuna söömiseks kiriku all saalis, jatkuvad loengud kell 1—3 p.l.

Sama kava kehtib kogu nädal väljaarvatud kolmapäeval ja pühapäeval. Piiblipäevade loengud käsitavad tsentraalseid Piibli tõdesid. Üksikasjalikud kavad sisu ja ettekannete aegade suhtes on saadaval Piiblipäevade alguses.

Piiblipäevade ajal peetakse ka jumalateenistusi, mis leiavad aset teisipäeval, 25. augustil ja neljapäeval, 27. augustil kell 7.30 õ. ning laupäeval, 29. augustil kell 7 õ.

Reedel, 28. augustil kell 7.30 õ. korraldatakse laudkonna vestlus, millel vastatakse kirjalikele küsimustele.

Piiblipäevadele on saabumas külalisi ülemaailmses ulatuses. Külaliskõnelejad ja loengute pidajad on: Harry Leesment Austraaliast, Heino Viikholm Rootsist, Valdeko Kangro, Helmut Rüdmik, Evald Kiil, Endel Siitam ja Henry Smith USA'st ning Paul Lepik, Erich Tõkke ja Märt Vähi Kanadast. Lisaks nendele on mitmed Toronto koguduse pastorid kaastegevad.

Piiblipäevade jumalateenistustel laulab koguduse koor Charles Kipperi juhatusel, solistid ja lauluansamblid.

Korraldav toimkond ütleb kõikidele kaasmaalastele teretulnud Piiblipäevadele.

Piiblipäevadele järgneb pastoritele ja koguduste töölistele eripäevad New Yorgi Betaania Koguduse suvelaagri alal Ossinigis, N.Y. 2.—4. septembrini kus arutatakse vaimulikku tööd ja palvetatakse. Lähemat informatsiooni nende „Jutlustajate päevade" kohta on saadaval Piiblipäevadel.

Praost emer. Max Waher suri

GEISLINGEN (VES) — Saksamaa eestlaste kauaaegne usuelu korraldaja praost emer. Max Waher suri 10. juulil Geislingeni haiglas.

Sündinud 17. jaan. 1897 Vana-Otepääl, õppis ta Otepää, Pärnu ja Riia gümnaasiumides. Alustatud õpingud Tartu ülikoolis katkestas Vabadussõda, mille vältel töötas Tartus sõjaväeametnikuna. Lõpetas Tartu ülikooli usuteaduskonna 1924. a. Pidas prooviaasta Põlva koguduses. Õnnistati õpetajaks 7. juulil 1925 Kambja kirikus piiskop Kuke poolt. Järgnevalt oli lühemat aega õpetajaks Avinurmes ja hiljem kuni kodumaalt lahkumiseni Paistus, Viljandimaal.

Saksamaal oli alguses tõlgiks ühes lennukitehases ja pärast sõja lõppu õpetajaks Augsburgis, Oberpfalzis, Alam-Baieris ja Ulmis. Umbes aasta oli ta õpetajaks **Prantsusmaal, teenides** ka eestlaste kogudust Pariisis.

Saabunud Saksamaale organiseeris M. Waher laagritesse laialipillatud eestlased, olles eestlaste usuelu korraldajaks Saksamaal. Emereeriti 21. juunil 1974. Pärast seda teostas M. Waher hoolimata kõrgest vanadusest eestlaste usulist teenimist ja pidas ametitalitusi lähemas ümbruskonnas.

Akadeemiliselt kuulus lahkunu Eesti Üliõpilaste Seltsi. Ta põrm sängitati 15. juulil Geislingeni kalmistule. Matusetalituse pidas praost Toomas Põld.

-kk

Suri August Gailiti abikaasa

Elvy Gailit maeti Örebros tema abikaasa, kirjanik August Gailiti kõrvale paljude sõprade ja omaaegsete teatrikaaslaste juuresolekul.

Kadunu sündis 26. augustil 1898. a. Elfriede Vaherina Otepääl. Pärast kooli lõpetamist siirdus Heidelbergi, kus tahtis õppida röntgeniõeks. Kuid huvi kaunite kunstide vastu sai võitjaks ja nii õppis ta 4 aastat sealses konservatooriumis, hiljem lühikest aega ka Hamburgis. Saabudes lõppeks kodumaale, sai ta juhuse tõttu Vanemuises subreti osa haigestunud lauljatari asemele. Sellest peale jäigi ta Vanemuisesse, lauldes operettides, nagu „Lõbus lesk", „Viktooria ja ta husaar", „Ilus Helena" jt. Kuna Elvy Nanderi hääl omas suure ulatuse, laulis ta oma hiilgeajal isegi peaosa „Carmenis".

Teatritööst jäi ta eemale 1930. a., mil abiellus kirjanik A. Gailitiga. Harmooniline perekonnaelu **kestis 30 aastat. Abikaasa surmast** ei saanud Elvy kunagi üle. Ta jäi Örebrosse elama, kus tegi innuga aiatööd perekonna suvemaja krundil. Ta oli veel oma 80-ndal sünnipäeval kolm aastat tagasi särav ja elujõuline, esinedes kitsamas ringkonnas isegi lauluga.

Suri Zarah Leander

Stokholmis suri 23. juunil filminäitleja Zarah Leander, kes enne sõda oli Saksa filmide kaudu Eesti kinopublikule hästi tuntud, võiks öelda — meie kõige populaarsemaid filmistaare.

Kui Saksamaa sõja kaotas, heideti talle ette, et ta esines natsistliku filmitööstuse filmides. Tal oli seetõttu-isegi mõningaid raskusi, kuigi ta ei esinenud üheski propagandafilmis.

Pärast sõda Rootsis ta võttis eestlasi lahkelt vastu oma mõisas Östergötlandis. Eesti kandlemehe „Kandle Jussiga" on ta kitsamas ringkonnas isegi esinenud.

(VES)

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.

VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 23. augustil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Külaliskõneleja, tütarlaste trio.

Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, külaliskõneleja.

Vajatakse müüjannat osalise ajaga

BROADVIEW DELICATESSEN
141 Danforth Ave.
Tel. 465-9905

Viisid ja sõnad: RENE UFER
Uus heliplaat
VAHELDUS
Kaastegev: alt **Lilian Treiberg.**
Sisu: Vaheldus, Rulett, Baaridaam, Ütle lind, Kesköine arm, Pruunid poisid, Põhjamaa neiu, Kaluriema, Armukiir, Las Vegas, Vaid illusioon. **Hind $10.00**

Rekalla Records
Box 45941
Westchester Station
Los Angeles, CA. 90045 U.S.A.

Põhja-Korea sõjalised instruktorid Zimbabwes

SALISBURY — Zimbabwesse saabusid kommunistlikust Põhja-Koreast 102 sõjaväelist instruktorit, kellede ülesandeks on juhtida ja suunata sealse armee eliitbrigaadi sõjalist väljaõpet. Põhja-Korea sõjaväeliste instruktorite saabumine tekitab Zimbabwes kummalise olukorra, kuna varem on sinna saabunud 160 briti sõjaväelist instruktorit. Punaohvitseride saabumine Zimbabwesse on häirivaks uudiseks ka Ühendriikidele, kes on lubanud abi Zimbabwe majanduse ülesehitamiseks.

SPORT

Vennad Vellendid Ontario meistrid

27. juunil toimunud Ontario meistrivõistlustel trekisõidus jalgratturitele tulid 25 km distantsil paarissõidus vennad Robert ja Martin Vellend'id ülekaalukalt esikohale. Võistlusest võtsid osa 15 paari.

Järgmisel päeval Woodstockis korraldatud n.n. kriteeriumivõistlusel, mis toimus raskel rajal 90 km pikkusel distantsil, tuli Robert Vellend kuuendaks ja Martin Vellend 11-ks. 65-st startijast lõpetasid raske võistluse ainult 17. 90 km distantsi läbistamisel tuli 40 korda üles sõita Torontos Potteri Roadi taolisest mägestikuteest, mis nõudsid võistlejatelt suuremaid pingutusi ja tohutut vastupidavust.

Kirk Vesterstein Duluthi maratonil

Duluthis, Minn. toimus juunikuul suur maratonijooks, millel oli ka Paul Vestersteini poeg Kirk, kes varem polnud maratonist osa võtnud, olles küll jooksnud 10.000 ja 20.000 m, tulles esimese 5 ja 10 protsendi hulka.

Maratoni alustas 19-a. sportlane umbes veerand miili stardijoonest tagapool, kus ta rohkete jooksjate tõttu esimesed 5 min. üldse jooksta ei saanud.

Jooksu võitis Dick Beardsley 2 t. 9 min. 37 sek. Kirk lõpetas 3 t. 1 min., 18 sek., möödudes jooksul vähemalt 3000 võistlejast. Ta lõpetas nii värskelt, et võis paar tundi pärast jooksu mängida tennist ja sõita järgmisel hommikul vara Minneapolisse mootorratta võistlusile, kus ta 125 cc klassis tuli 3. kohale.

Ujus talvel 550 kilomeetrit

Rootsis ilmuv „Nerikes Allehanda" kirjutab eestlasest Heino Meriloost, kes möödunud talvehooajal ujus Kumla hallis kokku 550 kilomeetrit. Tulles esikohale, ta lõi oma tugevamat vastast Torsten Vibergi 160 kilomeetriga.

Peale ujumise harrastab Heino Meriloo pikamaa jookse, olles osa võtnud võistlusist Lidingö ja ka Stokholmi maratonist.

Spordimärkmeid

Soomes on tänavu juba kolm meest visanud oda üle 90 meetri. Lisaks Arto Härkönenile 91.04-le, viskas Laitilas Pentti Sinersaari 91.98 ja Esa Utriainen 90.22. Samal ajal on Soomes kolm naist visanud oda üle 60 meetri: Mayra Vila 60.86, Maria-Ann Beltran 60.50 ja Soome rekordiomanik Tiina Lillak 60.06; kaks esimest olid Kuubast.

☆

Rehlingenis peetud kergejõustikuvõistlustel Klaus Ploghaus Lääne-Saksamaalt saavutas vasaraheites 78.56, Karl-Hans Riehm jäi teiseks 77.50-ga. 16-aastane Andrea Breder ületas kõrgushüppes esmakordselt 1.91.

Tiina Bougase võit tennises

Tiina Bougas, kes õpib Harvardi ülikoolis, kuulub sportlasena ülikooli tennise naiskonda. Kevadel toimunud võistlustel Ivy League meistervõistlustel tuli ta naiste üksikmängus võitjaks.

Venelased otsivad Napoleoni aardeid

MOSKVA — Prantsuse keisri Napoleoni õnnetult lõppenud sõjakäik Venemaale ja tema poolt Moskvast saadud sõjasaak hoiab ikka veel pinevuses venelasist aardeotsijad. N. Liidu noorteleht „Komsomolskaja Pravda" kirjutas juuli esimesel nädalal, et Kremlist rõõvitud aarete peidupaika otsitakse nüüd Valgevenemaal asetsevast Bobrovskoje järvest, mille rannalt on leitud ebatavaliselt palju kullasisaldavusega mulda. Otsijad on leidnud oma usu kinnituseks rannalt ka vana sõjavankri aisa. Vanemad otsijad, kellest suurem osa tulevad Moskvast, on oma otsimise kohaldanud uurimistele kajaloodiga ja metalliavastamise aparaadiga Smolenski lähedal asetsevas Semiovskoje järvel, aga tulemusteta.

Napoleon ründas Venemaad 1812 juunis, kuid majanduslikesse raskusisse sattunud armee pidi Moskvast lahkuma oktoobris, mis muutus pärast kaotust Berezina jõel paaniliseks põgenemiseks.

Toetasid EKN tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega 15. maist kuni 30. juunini 1981 alljärgnevad kaasmaalased:

Aado Alfred, Arthur Ale, Milvi Amolins, H. ja V. Avarlaid, Nikolai Brockfeldt, H. Brutus.

H. Elb, Karl Elias.

Maimu Gaizauskas, Herbert Günther.

A. ja H. Haljasmaa, Salme Harris, K. Heinmaa, V. Hommik, Erik Hoppe.

Alfred ja Ingel Lellep, Harald Isotamm.

M. Joasaare, A. Jomm, Kalju Jõgi.

Irmgard Kaasik, H. ja S. Kaimer, August Kala, F. Kaljuste, I. Kapsi, H. Kelbre, Juhan Kesamaa, E. Koplimägi, K. Koplus, A. Krug, Mare Kungla, Paul Kunstimees, Toivo Kõhelik, Helvi Kõva, Jaan Kõverik, R. Külama, K. Külmallik, J. Künnapuu, K. Küng, Nikolai Küttis.

Robert Laigar, V. Lilleberg, dr. A.A. Linari-Linholm, B. Lindre, G. Lindström, H. Linnard, Tiia Lepik, Vello Lepp, Londoni Eesti Ev. Luteriusu Kogudus, Londoni Eesti Selts, Hilda Lootus, Endel Luik, B. ja E. Lõbu, Anne Läte.

Karl ja Herta Maasik, Leida Madisso, Ilmar Martens, E. Meriorg, Endel Milliste, V. Mullaste, H. Mutso.

Ylle Niit, Hendrik Nuume.

Julius Ohsolin, Ü. Ojamaa, Harold Oluper, Ellen ja Kaljo Ott.

Heikki Paara, K. Pae, dr. R. Pahapill, Joosep Paist, Konstantin Palo, Viktor ja Linnu Peters, Arnold Pille, E. Potsepp, V. Poola, Meeri Prants, Arnold Pärn.

Paul Rabisson, Eva Rammo, R. Rammul, Helmi Raudkivi, Leida Rava, Ernst Reima, Jaak Reichman, Juhan Reis, Julius Ridal, E. Reial, Arnold Remmelkoor, Johannes Rosin.

Alice Saage, E.O. Sarma, Viktor Sildva, O. Silm, H. Soever, Alex Soop, A. Soots, Marju Säägi.

H. ja M. Talve, H. ja L. Tamme, Elmar Tambek, Ü. ja T. Tamre, Eneri Taul, M. Teder, Endel Tigane, A. Tooming, Paul Toomsalu, Härnald Toomsalu, Andres Tork, Helmut ja Linde Tubro, Hilda Tölpt.

A. Vahtra, Karl Vahtra, F. Vaide, V. Vakepea, E. Vanaselja, Marga Weiler, Arved Villem, Rein Voltre.

Toetuste laekumine jätkub.

Suur maagaasi leid Norras

OSLO — Uus määratu suur maagaasi ja õlileid tehti Bergeni lähedal Põhjameres. Põhjamere 31. proovipuurimisala sisaldab rohkem õli ja gaasi kui kõik Norra praegu kasutamisel olevad õliväljad kokku, kinnitas Norra õli- ja energiaminister.

Uuel suurel õliväljal arvestatakse olevat 1,9 miljardi tonni gaasi ja õli. Gaasi on sellest 90% ja ülejäänud osa õli. Praegu kasutusel olevad gaasi- ja õliväljad arvestatakse olevat kokku 1,1 miljardi tonni suurused.

Põhjamaa suurim leid sisaldab umbes 2000 miljardit kuupmeetrit gaasi, mille väärtus on 14-kordne Norra praegusele riigieelarvele.

Norra valitsus on kinnitanud puurimispiirkondade omanikusuhted. Neist kuulub riiklikule õlikompaniile Statoil 85%, poolriiklikule Norsk Hydro'le 9% ja eraettevõttele Saga Petroleum'ile 6%.

Norra valitsus on otsustanud, et selles piirkonnas võib alustada puurimistööde ettevalmistustega. Valitsus eeldab, et Norsk Hydro ja Saga Petroleum peavad nõu riigiga 31. puurimispiirkonnast saadava gaasi kasutamise üle. Sotsialistliku valitsuse arvates gaasist saadavate sissetulekutega tuleks tugevdada Norra majandust ja suurendada ühiskonna elatistaset. Parlamendi parempoolsed parteid omalt poolt soovivad tugevdada erapuurimiskompaniide positsiooni.

Suurele maagaasi leiule loodetakse leida turgu Lääne-Euroopas ja Ameerika Ühendriikides. Kuid Norra gaas võib kujuneda suureks võistlejaks Siberist Lääne-Euroopasse toodavale maagaasile, mida soovivad eriti ameeriklased.

Otsitakse alternatiivi viletsale postiteenindusele

Kanada ajalehtede ja ajakirjade väljaandjad teevad praegu kokkuvõtteid kui suured on nende kahjud pikaajalise postistreigi tõttu. Arvatakse, et need tõusevad miljonitesse dollaritesse. Selliste ootamatute kahjude vältimiseks on hakatud otsima teisi võimalusi ajakirjade ja ajalehtede tellijatele kätte saatmiseks ning kavatsetakse luua selleks oma süsteem.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	25
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

* Ta on nii suur, et julgeb öelda tõdesid, mida teavad kõik.

Arvo Valton

Eestlase elamused Iraanis

Kummaline hommikumaa

7.

Mu põgenemisplaani saime lõplikult ette valmistada ainult kuue päeva pärast. Vahemikus olid naised mu seadnud reisivalmis riietusse, mis väga sarnane mõne sultani omale: peas kandsin punast tshalmat, millel ehteks vääriskiviga otsa ette kinnitatud paradiisilinnusulg, muu riietus aga koosnes mustast hobusejõhvist mantlist, valgeist pükstest, puukingadest, ning ei puudunud ka kõver poolmõõk valge vöö vahel.

Samal kohal müüri ääres, kus olin esmakordselt kohanud Kutsik-Hanumi, ootasid puu külge seotud kolm eeslit, kaks ratsutamiseks mulle ja venelannale, kolmas aga oli koormatud toidumoonaga. Nõnda kõik reisivalmis, pugesin pimeduse saabumisel oma peiduurkasse, ootama harilikku õhtust protseduuri, misjärele arbaab läheks järjekorras jälle mõne oma naise juurde. Selleks osutus seekord Mariam-Hanum, üks vanemaid, väga lopsaka kehaehitusega naisi. Parajal hetkel Kobra-Hanum pidi mulle kohe teatama, millal võin alata ohtlikku hiilimist kolme eesliga haaremi väravaist. Väljudes tuli esiteks läbistada meestehoone õu, järgmiseks raskuseks aga oli pääs läbi lossipiiride, kuna loss oli tihedasti ümbritsetud väikeste savionnidega, kus elasid arbaabi töölised, moodustades ühtlasi ka tema „kaardiväe".

PÕGENEMINE LIIVATORMIS

Kõik ei läinud siiski nii libedasti, kui loodetud. Kobra-Hanumi asemel tuli mind kutsuma Iranduh-Hanum, kes ootamatult teatas, et tahab põgeneda minuga. Vaevu läks korda kavaluse abil temast vabaneda.

Ruttasin venelannat otsima, kelle leidsin tema toast. Siis järgnes veel jumalagajätt Kobra-Hanumiga, mis ei tahtnud kuidagi lõppeda, ja viimaks kujuneski lugu nii, et alustasime põgenemist kolmekesi.

Väljusime õnnelikult haaremist, möödusime savionnidest lossi ümber ja kadusime pimedusse, kus parajasti möllas tugev liivakeeris. Neid on kõrves väga tihti, ja kuigi ööseks selline huisk harilikult vaibub, tänasime siiski õnne, et sel ööl ta möllas edasi. Sest nõnda hävisid kohe ka jäljed meie taga. Edasiliikumine oli üliraske: peenike liiv mattis hingamist ja oli võimatu teed näha. Silmad hakkasid varsti valutama, sest peenike liiv pani nad vett jooksma.

Sidusin eeslid üksteise külge, et püsiksime koos, ja nõnda ajasime, sundisime eesleid edasi, ilma kindla suunata — ainult edasi, kaugemale.

Nii lõppesid seiklused haaremis, mis võinuksid saada mulle saatuslikkudeks. Kuid seni oli õnn olnud minuga.

Hädaohud ei olnud veel möödas. Neid võis lugeda möödunuteks vaid siis, kui olin jõudnud suurematesse tsiviliseeritud keskustesse. Et see mul õnnestus, võib järeldada juba sellest, et jälle olen tagasi kodumaal.

AARAND ROOSI

JUMALAGA, KARS JA ERZURUM

Eestlaste elukäik Türgimaal.
175 lk.

$4.— + saatekulu 20 ¢

Müügil VABA EESTLASE juures

„Üle raudeesriide"

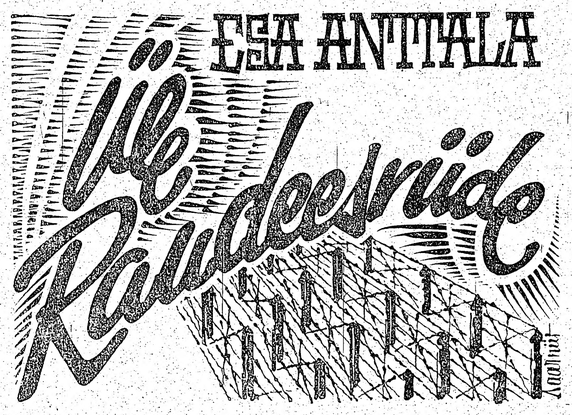

„Vaba Eestlase" järgmises numbris alustame soome kirjaniku Esa Anttala jutustuse „Üle raudeesriide" (Yli rautaesiripun) avaldamisega. Autor ei ole meie lehe lugejaile tundmata, tema teostest on varemini lehe veergudel järgneva jutustusena avaldatud „Viimane luuresalk", „Pagemine üle Soome lahe" ja „Hõbedat piiri tagant". 1977. a. ilmus tema viimane teos „Üle raudeesriide", mis kirjeldab üht senitundmatut ja eriti salajast tegevust 1951.—1954. a. Soomest ja Norrast N. Liitu tehtavatest luurematkadest, kus üks osa endisi soome kaugeluuremehi siirdusid Ameerika Ühendriikide teenistusse. Katsed sellist tegevust arendada Soomest osutus Soome politsei valvsuse tõttu võimatuks, mispärast mehed viidi Norrasse, NATO liiduga seotud maale. Seal katsuti üle piiri minna, kuid venelaste valvsuse tõttu osutus ka see liiga riskantseks ja meestele anti Ühendriikides hoopis erisugune eriväljaõpe.

Esa Anttala on kirjutanud oma teose dokumentide ja kaugeluuremeestega tehtud intervjuude alusel; kuna sündmused olid seotud Ameerika Ühndriikidega, siis tuli tal raamatu kirjutamiseks hankida ka vastavalt asutuselt luba.

Esa Anttala kauaaegseks sooviks oli Torontosse endistele relvavendadele küllatulek. Tal oli aastate jooksul paar tähtpäevagi, mis siiski ei teostunud. Viljaka kirjanikuna ruttas ta soome sõjaaineliste jutustuste kirjutamisega, mis on saanud Soomes eriti populaarseks ja teenivad soome sõdurivaimu säilitamist. Ta ruttas oma tööga ja viimasel aastal ootas ta uue raamatu kirjastuselt ilmumist, ning nagu mitme eelmise teose puhul, lubas ta seda tervitusena eestlastele, nii oma kunagistele relvavendadele kui hõimurahvale, avaldada. Ta on sündinud Karjala kannasel ja pidas end eestlastega rääkides kaaspagulaseks, kes oma kodu oli kaotanud N. Liidu vägivalla alla. Kuid loodetud Torontosse tuleku asemel tuli 1977. sügisel teade tema äkilisest surmast, olles alles 60-aastane.

Soome kriitik kirjutas selle teose ilmumisel (Karjala, 10. 11. 1977): „Võin kinnitada, et Esa Anttala uusimat teost lugedes särk kleepub seljale ja higi valgub nahale. Võta ja loe, siis saad seda ise kogeda."

VÄÄRTUSLIKUM KINK
MAALIKUNSTNIK
SAARNIIT
STUUDIOST
OLAVAI SUMER
567 ROEHAMPTON Ave. Toronto. Tel. 488-5895

Kolimine

J. KRULL

Wilcox Lake Sauna
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0

Tel. 773-0497

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
RETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

Eesti Õpetajate Keskühingu häälekandja „Bülletään" toimetus. Vasakult Udo Juuno, Heinrich Mark, Leida Sulg, Herman Rajamaa (peatoimetaja), Marje Lund, Henno Kirikmäe ja Paul Laan. Pildilt puuduvad Edgar Marten (Kanada) ja Gaston O. Randvee (USA).
Foto: H. Trummer

Jüri Kukk Kongressi registris

Kongressi töö kestvusel iga päev ilmuva mahuka Kongressi Protokolli sisu kohta ilmub iga kuu jaoks „indeks", kõigi seaduste ning tähtsamate sõnavõttude ning isikute märkimisega.

Viimases väljaandes on ajaloo jaoks jäädvustatud ka Eesti vabadusevõitleja märtri Jüri Kuke nimi. Isikindeksi omaette alljaotuses on trükitud „Kukk, Jüri", millele järgnevad tema küsimuses Kongressis esitatud dokumendid ja peetud kõned. Varem on sel kujul välja tõstetud ka Eesti Rahvuskomitee.

(VES)

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Autosõidu seiklused N. Venemaal

Politsei kontrolli all Moskvast Erivani

BONN (EPL) — Oma seiklustest autosõidul Moskvast Kaukaasiasse jutustab saksa ajakirjanik ajakirja Der Spiegel veergudel:

„Nõukogude teedepolitsei postist nr. 4 Tiflisi idaserval, Gruusia pealinna lennuvälja lähedal, möödub välismaa auto esialgul tülitamata. Valge Shiguli kolme tavalise varjuga on pärast meie väljasõitu hotellist kadunud.

Ühe kilometri kaugusel[3] GAI (nõukogude teedepolitsei) valvest möödub meist Volga militsionäärига rooli taga ja käsutab ebasõbralikult: „Marsruut!"

Ta uurib pabereid, üht kirja nõukogude välisministeeriumi pressiosakonnale, milles on detailselt sisse kantud päevad ja etapid marsruudil Moskva-Erivan ja tagasi — peaaegu 6000 km, mis on pikimaks välismaalastele vabaks antud autoteeks nõukogude riigis.

Politseinik leiab, peaaegu 2000 km lähtekohast eemal, ühe vea ja käsutab tagasi sõitma GAI-postini. Välismaalane olevat, nii olevat talle ette heidetud, eksinud ettekirjutatud marsruudi vastu, kuna ta on lahkunud Tiflisi linna piirkonnast.

Vastuseletused, kuidas ta võis seda teada, kuna Moskvas on ikkagi lubatud vaba liiklus 40 km raadiuses ja miks ei peetud kinni kontrollpunktis, ajavad bürokraatia vere keema.

Telefoneeritakse hetkeliselt, üks ohvitseb ilmub kohale — ja siis on osalevad nõukogude kodanikud järjekorras: üks grusiinlanna, kes istus võõra autos, üks venelane ja üks grusiinlane, kes sõitsid teise autoga ees.

Nad kuulatakse üle, peavad esitama dokumendid ja tõestama elukutse, kirjutama protokollile alla, miks nad välismaalastega koos olid ja mis oli neil nendega tegemist. Siis tulevad välismaalased ise ette: pass, protokoll, allkiri. Kogu sündmus kestab üle kolme tunni.

Mis oli õieti juhtunud? Ühel venelasel, tuttaval Moskvast, oli sünnipäev ning ta oli Inturisti prospektidest tuntud vene külalislahkust tõsiselt võtnud. Ta tahtis võõraid oma gruusia sõprade juurde külla kutsuda, kus piimapõrsas oli juba tulel ja vein kruusides ootamas.

Aga nõukogude võim astus vahele, sest selline kontrollimatu vennastamine oli juba üle mõõdu. Nõukogude kodanikud olid sellest juba ravitud — nad ei reageerinud pärastistele helistamistele.

Loomulikult tuli takistada, et Spiegli korrespondent sõi ühes gruusia külas piimapõrsast. Ralli sellel kõige pikemal, kindlasti ka kõige huvitavamal teel, muutus pärast seda, mil jõudsime Moskvast eemale, slalomiks GAI-st GAL-ni, kelledele haruldane välismaa auto oli sündmuseks ja kaua aega ette teatatud number K-02-710 nähtavasti vägevaks provokatsiooniks.

VALE KÜLALISLAHKUS

Maalilises armeenia külas Savani järve ääres, 2000 m üle merepinna, paljaste mägede vahel, saime tunda sealset külalislahkust, kuid ka salakavalust. Motelrestoranis järve ääres sundisid kolm armeenlast külalist kohe kuulsat armeenia konjakit jooma.

Protesti, et ta on autosõitja, lükkasid nad kohe kui maa kommete ränga solvamise tagasi — ka nemad olevat autosõitjad.

Ilmselt pettunud, et külaline jäi ainult ühe klaasi juurde, sõitsid armeenlased enne meid minema — ja siis mõnisada meetrit edasi topati meid ühe militsionääri poolt. Viimane tuli kohe asja juurde: välismaalane olevat purjus ja peab kohe tulema järgmisse kontrollpunkti.

Seal oli juba kõik valmis. Puhumistoruke, arst, aga nii hästi see asi ennast ei tasunud. N. Liidus kehtib null-promilli piir, mistõttu autosõitjatel on igasugune alkoholitarvitamine keelatud. Võõras kinnitas peale selle, et ta pidi jooma ühe peaaegu füüsilise vägivallaga pealsunnitud konjaki. Aga sellest ei saanud joobnud olekut teha isegi nõukogude mõõtmeis. GAI lubas pärast tavalist protokolli edasisõidu Erivani.

Seda joomatrikki kasutati veel mitu korda. Isegi seismispausidel metsa ääres olid korraga autod kohal ja peatusid samuti. Ükskord tungisid võõrad tõstetud klaasiga lausa kallale — ja kallasid, kui jook tagasi lükati, selle pettunult rohtu.

KONTROLLID

GAI oli alati kaasas, uuris vähemalt 50 korda marsruuti ja dokumente, telefoneeris järgmise postiga, et kontrollida kas liiga kiiret või aeglast sõitu. Mida taotles üks politseinik Krasnodari lähedal oma küsimusega, kas Mercedes näeb ikka veel välja nagu varem — tema arvates oli auto tagumine osa liiga lühike — selle üle mõtleb sõitja veel täna järele.

Ükskord tundis reisija olevat ennast narrituna: kui Musta mere idarannikult põhja poole sõites järgnes ametlikult pitserdatud etapisihti Krasnodar, ja pärast 100 meetrit jälle maandus GAI küüsis, kus küsiti järsult: kuhu teie sõidate?

Kuna Inturist Moskvas tunnistas ennast võimetuks muretsema täpset marsruudikaarti ja vene teedekaardil puuduvad vastavad seletused, oli välismaalane seekord süütu, mistõttu GAI loobus isegi protokolli kirjutamast.

VILETS BENSIIN

Teedepolitsei kõrval on ka bensiinijaamadel autoturistide jaoks üllatusi. Tingtuna bensiinijaamade hõredusest, tangib nõukogude teeolusid tundev autosõitja hiljemalt siis, kui bensiinikell poole peal seisab.

Aga mis jätkub sõidust piirini, Bresti või Viiburisse ei piisa Kaukaasia marsruudil. Seal on soovitav tankida igas bensiinijaamas..

Bensiinijaamad pole üksteisest kaugemal kui mujal, umbes iga 100 km taga, aga igas jaamas pole bensiini. Eriti aga seda, mida vajab lääne automootor. 98 või 93 oktaaniga bensiini leidus harva, sageli ainult 72-oktaanilist.

Sel sügisel võis mõni autosõitja teel tankautot oodates terve raamatu läbi lugeda. Kaks päeva ooteaega tühjas bensiinijaamas polnud mingiks haruldukseks. Teistes, kus anti bensiini ainult 10 liitrit isiku kohta, ütlesid ootajatel närvid üles. Nad tungisid üksteisele tühjade bensiininõudega kallale.

Lihtsalt ammendamatud on variatsioonid, millega bensiinijaamapidajad teatavad kundedele, et bensiini ei ole. Nad on maalinud papile 93 njet, 98 njet, masla njet. Teised märkisid kunstipäraste sõlmedega voolikutel, et pole midagi müüa. Järgmises bensiinijaamas oli isegi superit, aga mõõteaparaat oli rikkes.

LOETUD TUALETTPABER

Erutavaks elamuseks saab autosõit Venemaa kauges lõunas ka hotellide tõttu, mida Inturist külalistele marsruudil pakub. Elatanud kastid eelrevolutsiooni ajast ja moodsad rannapaleed, Jugoslaavias valmistatud, nagu „Shentsushina" Sotshis.

Luksusklassi toad, mis mõeldud välismaalastele, maksavad 40—90 rubla — nõukogude kodanikud maksavad sellest kaheksandiku. Luksusatribuudid nagu TV ja külmutuskapp on peaaegu alati olemas, aga funktsioneerivad harva. Tualettpaber on napilt arvestatud, seevastu on toas klaver.

Väga palju osutavad hotellid tähelepanu külalise sõidukile. Auto seisab suletud õues, värav suletud jämeda keti ja suure tabalukuga. Nii elas isegi Mercedese täht — eelistatud suveniir paljudele nõukogude kodanikele — üle selle 6000-de km pikkuse reisi.

Kui külaline on pärast ohtlikku möödahiilimist valgustamata liiklusvahenditest nagu niidumasinad, veoautode-rongid, hobuvankrid ja külgkorviga mootorrattad, liiga hilja hotelli jõudnud ja tuba vahepeal antud venelasele, siis võib juhtuda, et viimased aetakse soojast voodist välja, nii nagu see juhtus Kurskis.

Restoranid on kuni hilise tunnini suletud, või ei lasta kedagi sisse — mis on igatahes ärile kahjuks.

Loomulikult ei saa Doni ääres prospektides ülistatud Doni kala süüa. Väljakuulutatud vene-kaukaasia köögi delikatessid kujunevad tavaliseks külmaks puhvetiks, külm-rasvaste kotlettide ja kartuliga. Aedviljapiirkonnas Kuubanis pole aed- ega puuvilja — tavaline nõukogude argipäev.

Kui serveeritakse haruldusi nagu sissetehtud oad, külm kala ja puder aubergiinidest ja kreeka pähklitest, siis lõpeb taoline maiustamine raske valgumürgitusega, mis juhtus ühes Inturisti poolt soojalt soovitatud hotellis Tiflisis.

IGAV MAASTIK

Vahetevahel on reisijal kasulik jääda selle juurde, mis tal kaasas on, või mõnikord külastada „rõnoki" — kolhoosnike turgu, kus vähemalt pakutakse midagi vegetaarset. Improviseeritud müügikohad teede ääres pakuvad mõnikord isegi praekanu, mis aga maksab 7 rubla.

Pärast paartuhat kilomeetrit on autosõitjal autoteest kõrini. Asfaldiväsimus ja närvilisus tükivad kallale, kui vaadelda mürisevaid ja vingerdavaid veoautode kolonne, mõnitavad igasuguseid liiklusreegleid.

Maastik vaheldub vaevu ja pakub tuhande km järel jälle sama pildi. Nii laiuvad Doni, Donezi ja Kuubani kõrgmaa lained, kus kunagi ratsutasid Sholohhvi kasakad, lõpmatuseni. Koristamata päevalillepõllud, väikeste ilmselt üliniiskuse tagajärjel mädanenud taimedega ei võlu pärast sadu kilomeetreid enam silma.

KASARMULINNAD

Kaukaasia sõjatee on looduslikult sõidu kõrgpunkt, aga toob kaasa lisaohu. Külmast rikutud veel viimasel talvel, vingerdab see kindlustamata järskude kallaste ääres läbi valgustamata tunnelite.

Isegi linnu suurte nimedega kirjandusest ja ajaloost teotatakse. Suure Ühtlustaja poolt. Valmisehitus-kasarmud teevad Minski ja Habarovski vahel kõik Lenini alleed vanadeks tuttavateks.

Rostov Doni ääres, Krasnodar, endine Jekaterinodar, Ordshonikidse, endine Vladikavkas, Kaukaasia valitseja, mis sellest peale neli korda nime muutnud, Novorossisk, kus Leonid Brezhnev oma sõjakuulsuse sai, natside poolt vallutatud tööstuslinnad Kursk ja Harkov — kõik need linnad on pärit ühest ja samast ehituskastist.

KEELATUD KONTAKTID

Teisiti on lugu lõunas. Tiflis, püha Mtazminda mäe ja Kura jõe vahel, võib omada kergelt suletud silmaga tõepoolest veidi sarnasust Florentsiga, nagu varemad reisijad kiitnud. Lõuna-euroopalik, vahemerelik meeleolu on selle rohelise ranna kohal Suhhumi ja Sotshi vahel, Musta mere ääres, eriti riigi suurima kuurordi kohal.

Üle 146 km laiub linn randa pidi, roheline ja soe on siin. Sotshis ei tohi ravil viibijad suitsetada, ka tänavail mitte. Et aastas tuleb siia kolm miljonit külalist, nende hulgas ka 200.000 välismaalast, siis on N. Liit siin valvas.

Üks lamamistooli tutvus nõukogude suvitajatega kestis ainult ühe päeva. Järgmisel päeval tõmbusid uued sõbrad tagasi — nad annavad mõnikord vargsi mõista, et neil on keelatud kontaktivõtmine.

(EPL/KK)

VABA EESTLANE

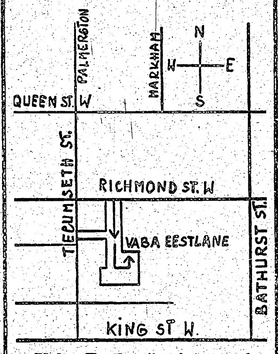

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu kruntide ümber.

B. RISTIMÄGI, tel. 759-6424

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Monte Carlo	Cutlas	Toronodo
Camaro	Caprice	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Danish Custom Furniture

Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad

OTSE VABRIKUST **25 LE PAGE COURT**

A. Jensen & Son Limited **Telefon 636-9811**

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt

Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 18. augustil 1981 — Tuesday, August 18, 1981

KIREV MAAILM

WASHINGTON — Autosõitjad mõnel maal peavad maksma ainult kümnendiku sellest bensiinihinnast, mis tuleb maksta teistes maades. Praegu kõiguvad hinnad 17 cendi ja $1.78 vahel liitrist. Kõige madalam hind on Iraagis ja kalleim Tshehhoslovakkias. N. Liit, kus bensiinihinnaks on 40 c liiter, varustab kõiki sotsialismimaid toorõliga, kuid hinnad neis riikides olenevad sellest, kuidas ükski riik oma makse korraldab. Kanadas ja Ühendriikides on hinnad 30—45 centi ja Euroopa autosõitjad on kadedad selle odavuse pärast. Skandinaavia riikides on hind ühe dollari ümber liitrist, selle läheduses on, kas veidi madalamal või kõrgemal, enamuse Euroopa riikide bensiini hind. Odavamad maad on nn. OPEC-riigid.

KOPENHAAGEN — Odense linnas Taanis toodi möödunud suvel haiglasse 61-aastane naine, kel oli kasvaja, mis kaalus 56,5 kilogrammi. Kasvaja oli kümne aasta jooksul suurenenud kõhuõõnsuses ja lõpuks oli naise ümbermõõt vöö kohalt 188 sentimeetrit. Ta elas eraldatuna teistest inimestest, ega olnud pika aja jooksul julgenud toast välja minna. Operatsiooni ajal eemaldati alul kasvajast ainult 51 kg vedelikku ja selle järel eemaldati kasvaja, mis kaalus 5,5 kg. Kasvaja tunnistati vähiks, mis oli alguse saanud munasarjast. Haige suri pool aastat pärast operatsiooni.

SAN FRANCISCO — Kunagised Kalifornia kullapalaviku päevad on tagasi tulnud, kus kullaotsijad tulistavad enne võistlejat, kui hakkavad otsimispaika oma nimele kinnitama. Kõrge kullahinna juures hakatakse vanu kaevandusi ja kulla leiukohti uuesti läbi otsima ning 300 miili San Franciscost põhjapool asuvas Trinity Riveri juures on tekkinud tõeline kullapalavik. Muidugi on kullauhtumise tehnoloogia selle 130 aasta jooksul palju arenenud. Üks mees on juba maha lastud ja vähemalt kuus tõsiselt haavatud.

HELSINGI — Viiendik Soome raudteedest on juba elektrifitseeritud, kuid töö jätkub edasi, kuna elektrifitseerimisel on kujunenud palju märgatavam tulemus kui alguses arvatigi. Soome raudtee ümbermuutmine toimub väga mehhaniseeritult, üks meeskond püstitab poste, teine kinnitab neisse vajalikud esemed ja kolmandana järgnebki juba rong, mis veab elektrijuhtmed ühest punktist teise. Eesmärgiks on sajandi lõpuks kogu Soome raudteed elektrifitseerida.

TOKIO — Jaapani suurim õlikompanii Nippon tegi möödunud aastal hiiglasliku sõeostu Austraaliast. Augustikuus toodi sealt Jaapanisse 400—500.000 tonni kivisütt.

PARIIS — Prantsuse nädalaleht Le Point avaldas artikli üksinda elavaist ja üksi hakkama saavaist prantsuse naistest. Vallalisi, lahutatuid ja leski prantsuse naisi arvestatakse olevat umbes kuus miljonit. Üksiku naise koht näib just nüüd olevat ajakohane. Pariisis anti paari nädala jooksul kolm tv-näidendit üksi jäänud naiste elust ja võimalusist uute sõprade leidmiseks.

HELSINGI — Möödunud aastal tuli Soomes ilmsiks üle 3600 tollikuritegu. See on viiendik rohkem kui eelmisel aastal. Kui kuritegude arv suurenes viiendiku, tõusis kofiskeeritud varanduse väärtus kahekordseks, kokku 7,2 miljoni Soome marga väärtuses ($1.8 miljonit). Üheks konfiskeeritud esemeks olid sõiduvahendid, mida langes tolli saagiks 90, peamiselt turistiautod. Teine suurem kofiskeeritud esemete grupp olid ikoonid, nende väärtus oli üle kahe miljoni Soome marga. Alkoholi konfiskeeriti 11.500 liitrit. Pornograafilist kaupa konfiskeeriti 200.000 marga väärtuses.

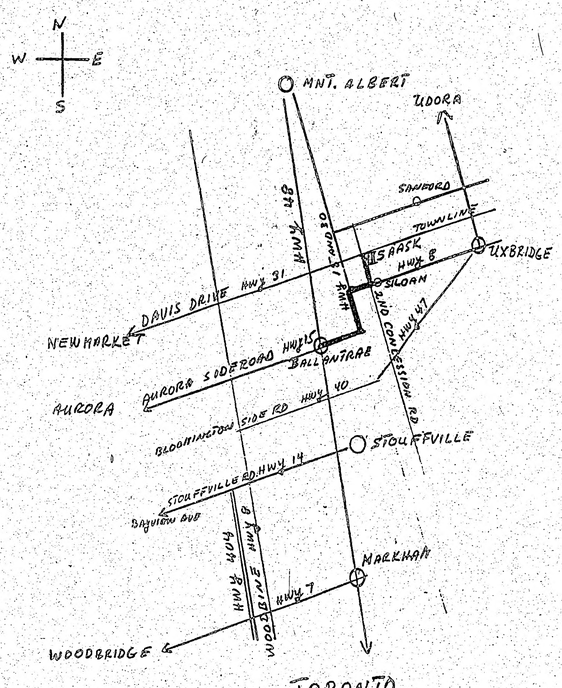

Vana Andrese koguduse vabaõhu jumalateenistus toimub 23. aug. kell 12 päeval kiriku nõukogu liikme Elmar Sääse talus. Kaugus Torontost ca 40 miili — Ballantraest 8 miili põhja-ida suunas. Skeemil toodud talu asukoht.

UUDISEID KODUMAALT

Soome lahe räime rännete põhjalikumat uurimist alustati möödunud aasta kevadel. Soomlased märgistasid 1000 räime Hiiumaa looderannikul. Märgised kujutasid endast kollasest plastmasskilest ribakesi, mis kinnitati kala seljalihase külge. Neile oli trükitud tekst KALATUTKIMUS SF ja märgise number. Käesoleval aastal märgistati 3000 räime Narva-Jõesuu lähedal. Märgistena kasutati jällegi kollaseid plastmassiribakesi, kuhu oli trükitud tekst TALLINN BALTNIIRH ja number. Kõigi nende kalade püüdjaid palutakse sellest teatada Läänemere Kalamajanduse Instituudile, kus märgise saatjale on ette nähtud preemia.

☆

Viljandlased lõpetasid tänavuse looduskaitsekuu suure näitusega jaanipäevasest loodusest, kus oli üle tuhande eksponaadi. Näitusel oli seitse osakonda, mis jutustasid taimekooslusest ja inimese suhetest loodusega. Eriline rõhk oli keskuviste lillede näitamisel. „Eesti taimede määrajas" on toodud ümmarguselt 2000 taime liigiline iseloomustus. Umbes iga kolmas Eestimaal kasvav õistaimeliik oli näitusel välja pandud. Lilli olid näitusele toodud mitmest majandist.

☆

Tartus toimus juunis poistekooride laulupidu, kus eesti noortele oli külla tulnud „sõbrad" Venemaalt, Ukrainast, Valgevenemaalt, Leedust ja Lätist. Narvamäel, paigas, kus 112 aastat tagasi toimus Eesti esimene laulupidu, süüdati tõrvik. Teel lauluväljakule saatsid seda rohkem kui 40 koori. Pidustusest võtsid osa kõik Eesti poistekoorid, samuti Riiklik Akadeemiline Meeskoor, Eesti Teaduste Akadeemia ja õpetajate koorid.

☆

Saaremaa leival olevat kodumaal hea kuulsus. Kõik, kes sinna külla tulevad, viivat kostiks kaasa borodino leiva, mida Eestimaal ainukesena tegevat saarlased, kuigi ka viru leiva minek polevat kehvem. Kuressaare leivatööstuse ahjudest tulevat iga päev 20 tonni leiba. Tööstus on tugevasti suurenenud, 37 aastat tagasi jõuti teha vaid kolm ahjutäit leiba vahetuses. Küllap on sööjate arvgi suurenenud.

☆

Käesoleva aasta sügisel, oktoobris tähistatakse „Estonia" teatri 75. aastapäeva. Juunis moodustati komisjon, kes organiseerib ettevalmistusi. Praeguses programmis on 15. kuni 25. oktoobrini korraldatav teatridekaad, mille raames esitatakse 11 paremat ooperi-, balleti- ja operetilavastust. Teatrilavastuste kõrval teatrialaline konverents ja näitused.

☆

Tänavu möödub 350 aastat raamatutrükkimise algusest Eestis. Esimesed trükised valmisid Tartu Ülikooli trükikojas 1631. aasta lõpul. Selle sündmuse tähistamiseks moodustati komisjon poligrafistidest, kirjastajatest, teadlastest, kirjanikest, ajakirjanikest ja teistest selle alaga tegelevaist inimestest. Kavas on teaduslik-praktiline konverents Tartus, raamatunäitused Tallinnas ja Tartus. Tahetakse välja anda artiklitekogumik. Paljudes kohtades korraldatakse sel puhul trükikodades lahtiste uste päevi.

Ilse Leetaru USA naiskunstnike näitusel

Üleriigiline Ühendriikide naiskunstnike organisatsioon korraldab suurema rändnäituse graafika alalt, mis algab nüüd ja kestab 1983. aastani, läbides selle aja jooksul kokku 12 linna. Teiste naiskunstnike seas esineb sellel meie kunstnikest graafik Ilse Leetaru, kes viimastel aastatel on pidevalt esinenud suurematel ameerika kunstnike näitustel. Seekordsel näitusel, millele esinema pääses läbi valju zhürii, esineb Ilse Leetaru värvilise tööga „Alraun" (etsing ja akvatinta).

Ambla õpetaja V. Salum vaimuhaiglasse

New York Times tõi 29. juuni numbris telegraafiagentuuri AP lühisõnumi, et nõukogude võimude poolt on eesti kirikuõpetaja 47 a. Vello Salum paigutatud Jämejala vaimuhaiglasse. Põhjustena märgitakse, et ta oma jutlustes avaldas rahvuslikke seisukohti ja et ta on kirjutanud „põrandaaluseid artikleid".

Vello Salum oli õpetajaks Ambla koguduses. Seal oli omal ajal õpetajaks Pähn, kes täitis okup. Eestis kord ka piiskopi kohustusi, kuid tagandati N. Vene võimude poolt ja tal tuli teha läbi vangipõlv.

Õpetaja Vello Salum, kes teenis kuni arreteerimiseni Ambla kogudust, on uuema põlve kirikuõpetaja, kes hariduse saanud N. Vene okupatsiooni ajal Tallinna konsistooriumi poolt loodud usuteaduslikus instituudis.

Jämejala vaimuhaiglas peeti Nõuk. Vene okupatsiooni ajal vangina kord ka president Konstantin Päts. Et tema kinnipidamisest Jämejalal teated libisesid rahva sekka ja kutsusid välja sinna n.ü. palverännakuid, pakkide saatmisi jne., ei kannatanud seda välja KGB, kelle poolt president küüditati ühel ööl teadmata suunas Venemaale.

Välissündmused lühidalt

Allpool anname kokkuvõtliku ülevaate tähtsamatest välissündmustest Kanada postistreigi ajal.

● Lääne-Saksamaa äripangad on jõudnud kokkuleppele N. Liidust Lääne-Euroopasse toodava gaasijuhtmestiku ehitamise finantseerimiseks. Gaasitorustiku pikkust Põhja-Siberist Euroopasse arvestatakse 3000 miilile ja see läheb maksma tohutusuure summa — 10 miljardit dollarit. Peale Lääne-Saksamaa hakkavad vene gaasi saama Hollandi, Belgia, Prantsusmaa ja Itaalia. Ameerika Ühendriikides kardetakse, et N. Liidu gaasi tarvitamine viib Lääne-Saksamaa ja teised Lääne-Euroopa riigid majanduslikult liiga tihedatesse sidemetesse Venemaaga ning et need riigid satuvad Moskva mõju alla.

● Poola võlausaldajad läänes on välja töötanud kindla plaani, et teha Poola valitsusele kergendusi oma võlgade maksmisel. Poola võlgasid läänerriikidele arvestatakse kogusummas 26 miljardi dollarile, milline summa jaguneb 460-le Lääne-Euroopa, Ühendriikide ja Jaapani pangale. Plaan esitati Poola valitsusele kinnitamiseks.

● Iraani uueks presidendiks valiti omalt kohalt tagandatud Bani-Sadri asemel senine peaminister Mohammed Ali Rajai. Uus president on elukutselt matemaatika õpetaja, kes ühines ajatollah Khomeini revolutsiooniga troonilt tõugatud shahhi vastu. Mohammed Ali Rajai kõrval kandideeris veel kolm kandidaati, kes said tunduvalt vähem hääli.

● Moskvast saadud andmeil põrkas üks Argentiina transportlennuk N. Liidu õhuruumis kokku vene sõjaväelennukiga ja kukkus alla. Venelaste andmetel toimetas see lennuk Iisraelist Iraani ameerika soomusmasinate tagavaraosi, mille järele Iraanis tuntakse suurt puudust. Inglise ajaleht Sunday Times teatab, et Argentiina lennukile oli see juba kolmas reis Iisraelist Iraani, et viia iraanlastele ameerika varustust, mida nad otseselt ameeriklastelt ei saa. Kogu relvasaadetiste tehingut arvestatakse 30 miljoni dollarile.

● Ühendriikide föderaalne politsei FBI on teinud kindlaks, et president Ronald Reagani tulistamise ja haavamise taga ei olnud mingit vandenõu, vaid see oli üksiku inimese algatus. Politseivõimud ei ole leidnud ühtegi tõendit, et presidendi elu kallale kippuja John W. Hinckley oleks tegutsenud kellegiga koostöös või plaanitsenud ühe grupi inimeste vandenõu raamides presidendi mõrvamist.

● N. Liit on ostnud Ameerika Ühendriikidelt juba 850.000 tonni maisi pärast seda kui president Reagan tühistas kitsendused ameerika teravilja väljaveoks N. Liitu. Praeguse jooksva finantsaasta kestel, mis lõpeb 1. oktoobril, on venelased kogusummas ostnud ligemale kaheksa miljonit tonni ameerika teravilja — viis miljonit tonni maisi ja kolm miljonit tonni nisu. Teatavasti ei tühistanud Carter kõiki teraviljasaadetisi N. Liitu vaid ainult need saadetised, mida venelased soovisid väljaspoolt lepingulist kokkulepet.

● Helsingi kokkulepete täitmist arutanud Madriidi konverents läks 28. juulil suvevaheajale, et jätkata oma tööd 27. oktoobril. Konverentsi töö on veninud mitu kuud pikemaks kui see esialgu olid kavandatud ning probleemide lahendamine jatkub sügisel. Konverentsil valitsesid vaheajale minnes suured lahkhelid inimõiguste rakendamise ja desarmeerimise küsimustes. Ühendriikide peadelegaat Max Kampelman pidas enne konverentsi laialiminekut pikema kõne, milles ta atakeeris ägedalt N. Liidu julma poliitikat inimõiguste mahasurumisel.

● Prantsusmaa garanteeris poliitilise asüüli Iraaanis võimult kõrvaldatud presidendile Abolhassan Bani-Sadr'ile, kes varjas end nädalate kaupa Iraanis enne kui tal õnnestus välismaale põgeneda. 48-aastane Bani-Sadr on Prantsusmaal hariduse saanud majandusteadlane ning talle garanteeriti varjupaigaõigus tingimusel, et ta ei tegele Prantsusmaal viibides poliitikaga.

● Londonis, Inglismaal, abiellusid Briti troonipärija Charles ja leedi Diana Spencer. Laulatus toimus 28. juulil St. Paul katedraalis ning seda jälgisid asjatundjate arvates üle kogu maailma 750 miljonit inimest. 32-aastane prints ja tema 20-aastane väljavalitu on võitnud rahvamasside hulgas suure populaarsuse, mida kinnitasid tohutud pealtvaatajate hulgad, kes jälgisid tseremaniaalset pulma rongkäiku.

AUGUSTIKUU VÄLJAMÜÜK

Säästke 20-30%

Algab kasukate hooaeg ja hinnad aina tõusevad.

Praegu on teil parim võimalus säästa *sadu dollareid* kasukailt teie oma valiku järele või valige *riidest*, *nahast* või *seemisnahast* mantlite hulgast ja *SÄÄSTKE*

Parimaks valikuks tulge varakult!

FURS by FINN

191 Eglinton Ave. E. Toronto, Ont.
M4P 1K1
Tel. 488-1701

Avatud: 9.30 e.l.—6.00 p.l., neljap. 7 p.l., laup. 3 p.l.

Prof. dr. Jüri Kaude aastaks Rootsi

Florida ülikooli arstiteaduskonna röntgenoloogia professor dr. med. Jüri Kaude siirdus äsja Rootsi, Lundi ülikooli juurde, kust ta kümme aastat tagasi töötas õppejõuna, asudes sealt õppejõuks Florida osariigi ülikooli Gainesvillesse. Olles olnud 10 aastat seal õppejõuks, veedab ta oma nn. „sabbatiaasta" Lundis mitme eesmärgiga.

Üheks tema kavaks on uurida võimalusi neeru lümfiteede röntgenoloogiliseks kaardistamiseks. Teiseks eesmärgiks on tal kaasa aidata arengule ultrahelidiagnostika alal. Kolmandaks projektiks on prof. Jüri Kaudel uurida raali ja elektroonilise pildisubtraktsiooni otstarbekohasust veresoonte röntgenoloogiliseks läbivaatuseks. Viimane meetod lihtsustaks märgatavalt praegust angiograafilist menetlust, mis nõuab veresoonte kateteriseerimist.

Teel Lundi peatus prof. Jüri Kaude Brüsselis, et osa võtta rahvusvahelisest röntgenoloogiakongressist, kus ta esines ettekandega imikute peaaju läbivaatusest ultraheli abil. See uudne menetlus on suure praktilise tähtsusega, kuna läbivaatust saab läbi viia, ilma et sageli raskelt haiget imikut oleks vaja transporteerida röntgeniosakonda. Kogemused on näidanud, et peaaju ultraheliline läbivaatus on isegi täpsem varasündinud imikute juures esinevate ajuvigastuste kindlaks määramisel kui praegu tarvitusel olev röntgenoloogiline raalitomograafia.

Ukraina perekonna tragöödia

MOSKVA — N. Liit kasutab ühe Ühendriikidesse emigreerunud kuid sealt tagasi pöördunud perekonna ära oma ameerika vastaseks propagandaks. Michael ja Anna Polovtshak'id emigreerusid 18 kuud tagasi koos kolme lapsega Ühendriikidesse, kuid pöördusid peatselt ootamatult Venemaale tagasi. Koos nendega läks Venemaale nende 6-aastane poeg Michael, kuid 18-aastane tütar Natalie ja 13-aastane poeg Walter jäid Ühendriikidesse. Walter jooksis enne tagasisõidu alustamist vanemate juurest ära ning taotles asüüli Ühendriikides. N. Liitu tagasi saabunud vanemad räägivad nüüd, et ameeriklased „mürgitasid uimastusainetega" Michaeli pärast seda kui nad mõlemad lapsed ära olid „küüditanud". Michaeli advokaat arvab, et Polovtshakid pöörasid N. Liitu tagasi vene politseivõimude survel ja ähvardusel nii et abielupaar räägib nüüd seda juttu, mida politsei neil käseb rääkida.

Kanada riigivõlg 83 miljardit dollarit

OTTAWA — Kanada föderaalvalitsuse kulutused on viimase kuue aasta jooksul ületanud suurel määral tulud ning Kanada võlakoorem suureneb pidevalt. Kanada föderaalvalitsuse võlg on kasvanud käesoleval aastal 83 miljardi dollarile, mis teeb iga elaniku kohta 3432 dollari suuruse summa. Võrdluseks olgu mainitud, et 1974. aasta 31. märtsil oli Kanada riigivõlg umbes üks veerand sellest summast — 21 miljardi dollarit. Konservatiivide partei majanduslike küsimuste ekspert Sinclair Stevens mainib, et suure võla finantseerimiseks on ainult kolm võimalust — kas tõsta makse, teha uusi võlgu või trükkida raha. Kõik need võimalused eeldavad aga seda, et rahvas peab maksma tehtud võlad.

Nalja

Väike Hilde toob koolist koju tunnistuse. Isa loeb sellelt:

Laulmine — hea. Seksuaalala — nõrk. Märkus: Armastab sel ajal lugeda romaane.

Isa ohkab: „Just nagu ema! Täpselt nagu emagi!"